

Suvestinė redakcija nuo 2011-03-23 iki 2011-05-26

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2007, Nr. [41-1561](#), i. k. 1072330ISAK003D-152

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO

Į S A K Y M A S

DĖL LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2007–2013 METŲ PROGRAMOS PRIEMONĖS „AGRARINĖS APLINKOSAUGOS IŠMOKOS“ PROGRAMŲ „KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMAS“, „EKOLOGINIS ŪKININKAVIMAS“ IR „RIZIKOS“ VANDENS TELKINIŲ BŪKLĖS GERINIMAS“ ĮGYVENDINIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2007 m. balandžio 6 d. Nr. 3D-152
Vilnius

Atsižvelgdamas į 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai (OL 2005 L 277, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 4731/2009 (OL 2009 L 144, p. 3), ir 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai taikymo taisykles (OL 2006 L 368, p. 15) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2010 m. vasario 8 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 108/2010 (OL 2010 L 36, p. 4), nuostatas bei siekdamas užtikrinti Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ įgyvendinimą ir efektyviai panaudoti Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšas:

Preambulės pakeitimai:

Nr. [3D-1069](#), 2010-12-10, Žin., 2010, Nr. 146-7498 (2010-12-14), i. k. 1102330ISAK03D-1069

tvirtinu Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programų „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ įgyvendinimo taisykles (pridedama).

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRĖ

KAZIMIRA DANUTĖ PRUNSKIENĖ

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

2007-03-23 raštu Nr. ((1.16-0203-5K-0708781-6K-0703320)

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2007 m. balandžio 6 d.
įsakymu Nr. 3D-152
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2011 m. kovo 16 d.
įsakymo Nr. 3D-201 redakcija)

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2007–2013 METŲ PROGRAMOS PRIEMONĖS „AGRARINĖS APLINKOSAUGOS IŠMOKOS“ PROGRAMŲ „KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMAS“, „EKOLOGINIS ŪKININKAVIMAS“ IR „RIZIKOS“ VANDENS TELKINIŲ BŪKLĖS GERINIMAS“ ĮGYVENDINIMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programų „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ įgyvendinimo taisyklės (toliau – taisyklės) parengtos vadovaujantis 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai (OL 2005 L 277, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 473/2009 (OL 2009 L 144, p. 3), 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1974/2006, nustatančiu išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai taikymo taisykles (OL 2006 L 368, p. 15), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2010 m. vasario 8 d. Komisijos reglamentu Nr. 108/2010 (OL 2010 L 36, p. 4), Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programa, patvirtinta 2007 m. spalio 19 d. Komisijos sprendimu Nr. C (2007) 5076 (toliau – KPP), ir Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 3D-153 (Žin., 2007, Nr. [41-1562](#); 2009, Nr. [21-834](#)).

2. Šiose taisyklėse vartojami sutrumpinimai:

Agentūra – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

Centras – VI Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

Ministerija – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

STIS – Supaprastintų tiesioginių išmokų informacinė sistema.

3. Šiose taisyklėse vartojamos sąvokos:

Daugiametė ganykla arba pieva – užsėtas daugiametėmis žolėmis arba natūralus nenaudojamas sėjomainoje penkerius ar daugiau metų žemės plotas gyvuliams ganyti, žolei ar šienai gauti.

Deklaruotas laukas – paramos paraiškoje nurodytas žemės ūkio naudmenų, pasėlių ar kitas laukas.

Deklaruotas plotas – paramos paraiškoje nurodytų žemės ūkio naudmenų, pasėlių ar kitų laukų, už kuriuos žemės ūkio veiklos subjektas prašo išmokų, plotų suma.

Duomenų neatitiktis – pateiktų duomenų nesutapimas su tikrove, kai jų nepataisius negalima tinkamai administruoti paramos, apskaičiuoti jos sumos.

Ekologinės gamybos ūkis – sertifikavimo įstaigos sertifikuotas ūkis, atitinkantis 2007 m. birželio 28 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo ir panaikinimo reglamentą (EEB) Nr. 2092/91 (OL 2007 L 189, p.1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 967/2008 (OL 2008 L 264, p.1), 2008 m. rugsėjo 5 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 889/2008, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo įgyvendinimo taisyklės dėl

ekologinės gamybos, ženklinimo ir kontrolės (OL 2008 L 250, p.1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2010 m. kovo 4 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 271/2010 (OL 2010 L 84, p.19), ir (ar) šių taisyklių reikalavimus.

Ekologiški žemės ūkio ir maisto produktai – produktai, pagaminti ekologinę gamybą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

Ilgalaikė sankcija – pagal paramos paraiškoje deklaruoto ploto ir faktiškai nustatyto remiamo ploto skirtumą apskaičiuojamas paramos dydžio sumažinimas, papildantis einamaisiais kalendoriniais metais pareiškėjui taikomą sankciją. Ši sankcija gali būti pradėta išskaičiuoti iš paramos kalendoriniais pažeidimo nustatymo metais, tačiau negali būti išskaičiuojama ilgiau nei trejus kalendorinius metus po pažeidimo nustatymo metų.

Įsipareigojimų perdavimas – įsipareigojimų pagal priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programas „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ arba „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ perleidimas vieno žemės ūkio veiklos subjekto kitam žemės ūkio veiklos subjektui.

Kontrolinis žemės sklypas – natūralių gamtinių ir dirbtinių objektų (upių vagų, miško masyvų, kelių, pastatų ir pan.) ribojamas vientisas žemės plotas, kuriam būdingos tam tikros gamtinės savybės, vyraujantis dangos tipas, ūkinio naudojimo ypatumai ir kuriam suteiktas unikalus atpažinties kodas kontrolinių žemės sklypų duomenų bazėje.

Kranto linija – sausumos ir paviršinio vandens telkinio vandens paviršiaus sąlyčio linija, esant vidutinio vandeningumo metų vandens lygiui.

Natūrali pieva – savaime auganti, nearta ir neapersėta pieva.

Neteisingas deklaravimas – didesnio žemės ūkio naudmenų, pasėlių ar kitų laukų ploto, negu pareiškėjas valdo, ir (arba) didesnio ploto, negu jame užsiima žemės ūkio veikla, deklaravimas.

Nuotolinė patikra – žemės ūkio naudmenų, pasėlių ar kitų laukų patikra, atliekama pagal palydovinę nuotrauką.

Nutarimo dėl ekologinės gamybos išrašas (toliau – **Nutarimo išrašas**) – sertifikavimo įstaigos išduodamas dokumentas, kuriuo patvirtinama, kad jame nurodytas gamybos metodas ir išvardytų rūšių produkcija atitinka Reglamento (EB) Nr. 834/2007, Reglamento (EB) Nr. 889/2008 nuostatas ir Ekologinio žemės ūkio taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 375 (Žin., 2001, Nr. [1-21](#); 2009, Nr. [6-178](#)), reikalavimus.

Paramos paraiška – nustatytos formos dokumentas, kurį turi užpildyti ir pateikti pareiškėjas, siekiantis gauti paramą.

Pareiškėjas – fizinis ar juridinis asmuo, nustatyta tvarka pateikęs paramos paraišką.

Pareiškėjo ar paramos gavėjo duomenų ir dokumentų patikra (toliau – patikra) – fizinis ir (arba) administracinis pareiškėjo ar paramos gavėjo pateiktų dokumentų ir duomenų tikrinimas.

Patvirtinamasis dokumentas – remiantis Reglamento (EB) Nr. 834/2007, Reglamento (EB) Nr. 889/2008 ir šių taisyklių reikalavimais sertifikavimo įstaigos ekologinės gamybos ūkio subjektui išduodamas dokumentas, kuriuo ūkio subjektui suteikiama galimybė tiekti rinkai ekologiškus arba pereinamuoju laikotarpiu pagamintus produktus ir kuriuo patvirtinama, kad šie produktai pagaminti laikantis ekologinės gamybos reikalavimų. Šio dokumento pavyzdys nurodytas Reglamento (EB) Nr. 889/2008 XII priede.

Pusiau natūrali pieva – seniau kaip prieš penkerius metus arta arba įsėta pieva.

Sertifikatas – dokumentas, kuriuo patvirtinama, kad produktas, jo gamybos ir (arba) tvarkymo procesas atitinka ekologinę gamybą reglamentuojančių Ekologinio žemės ūkio taisyklių reikalavimus.

Sertifikavimo įstaiga – juridinis asmuo, sertifikuojantis ir kontroliuojantis ekologinę gamybą ir ekologiškų produktų tvarkymą, taip pat laukinės augalijos rinkimą pagal Reglamento (EB) Nr. 834/2007, Reglamento (EB) Nr. 889/2008 ir Ekologinio žemės ūkio taisyklių reikalavimus.

Sertifikavimas – procedūra, kuria sertifikavimo įstaiga patvirtina, kad produkto gamybos ir (ar) tvarkymo procesas atitinka ir ekologiškų produktų ženklavimo ir Ekologinio žemės ūkio taisyklių nustatytus reikalavimus.

Sertifikuotas ekologinės gamybos plotas – sertifikavimo įstaigos patvirtintas žemės ūkio naudmenų ar pasėlių plotas, kuriame laikomasi ekologinio žemės ūkio reikalavimų.

Tyčinis neteisingas deklaravimas – atvejai, kai:

a) vietoj pasėlių, žemės ūkio naudmenų ar kitų laukų, už kuriuos mokama mažesnė išmoka už hektarą (arba išmokos visai nemokamos), ploto pareiškėjas deklaravo pasėlių, žemės ūkio naudmenų ar kitų laukų, už kuriuos jis turi realią galimybę gauti didesnę išmoką, plotą;

b) pareiškėjas deklaravo plotą, kuriame neužsiima žemės ūkio veikla;

c) pareiškėjas prašo išmokų už akivaizdžiai apleistas, nedirbamas ir neprižiūrimas (apaugusias medžiais, krūmais) žemės ūkio naudmenas.

Visais atvejais tyčiniu neteisingu deklaravimu laikoma, kai žemės ūkio naudmenos ir pasėliai neteisingai deklaruoti visame deklaruotame lauko plote ir kai bendras neteisingai deklaruotų laukų plotas sudaro daugiau kaip 10 proc. paramos paraiškoje deklaruoto ploto.

Vienodai remiami pasėliai ir žemės ūkio naudmenos – vieno ar daugiau augalų pasėlis ir žemės ūkio naudmenos, už kurių hektarą mokama vienodo dydžio tiesioginė išmoka.

Žemės ūkio valdos perdavimas – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 27 d. nutarimu Nr. 1351 (Žin., 2002, Nr. [84-3645](#); 2011, Nr. [25-1205](#)), ir kitų šio registro administravimą reglamentuojančių dokumentų nustatyta tvarka atliekamas žemės ūkio valdai priklausančių objektų nuosavybės teisės ar naudojimo teisės perdavimas nuomos, panaudos ar kitais pagrindais kitam žemės ūkio veiklos subjektui, pakeičiant žemės ūkio valdos valdytoją ir paliekant tą patį unikalų valdos atpažinties kodą.

Kitos šiose taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatyme (Žin., 1999, Nr. [43-1358](#); 2002, Nr. 123-5537), Lietuvos Respublikos žemės ūkio bendrovių įstatyme (Žin., 1991, Nr. [13-328](#); 2001, Nr. 45-1574), Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatyme (Žin., 1993, Nr. [20-488](#); 2002, Nr. 57-2296) ir kituose teisės aktuose.

II. GALIMI PAREIŠKĖJAI

4. Paramos gali kreiptis ūkininkai, žemės ūkio bendrovės, kooperatinės bendrovės (kooperatyvai), saugomų teritorijų direkcijos ir miškų urėdijos (įgyvendinantys programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklas „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“ ir „Šlapynių tvarkymas“), asociacijos ar kiti žemės ūkio veiklos subjektai, išskyrus juridinius asmenis, turinčius likviduojamos įmonės statusą (toliau – žemės ūkio veiklos subjektai).

5. Pareiškėjas laikomas įgyvendinančiu KPP priemonę „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ (toliau – Priemonė) nuo paramos paraiškos pagal atitinkamą Priemonės programą pateikimo dienos (paramos paraiškos forma ir paramos paraiškos pildymo instrukcija pateikiama vadovaujantis paraiškos teikimo metu galiojančiomis Paramos už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėmis, tvirtinamomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu kiekvienais metais) (toliau – Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklės).

6. Pareiškėjo ir (arba) paramos gavėjo mirties atveju parama gali būti mokama teisių perėmėjui, jeigu jis teisių perėmimo metu atitinka pareiškėjams keliamus tinkamumo kriterijus ir laikosi prisiimtų įsipareigojimų.

III. PAREIŠKĖJŲ TINKAMUMO KRITERIJAI

7. Kompensacinės išmokos pagal atitinkamą Priemonės programą bus mokamos pareiškėjams, kurie atitinka šiuos tinkamumo kriterijus:

7.1. yra įregistravę valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre;

7.2. bendras tinkamas paramai žemės ūkio naudmenų, pasėlių ir kitas plotas, už kurį mokama kompensacinė išmoka pagal programas „Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Kraštovaizdžio tvarkymas“, yra ne mažesnis kaip 1 ha žemės ūkio naudmenų (reikalavimas veiklą vykdyti žemės ūkio naudmenose netaikomas įgyvendinantiesiems programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklas: „Kraštovaizdžio elementų valdoje tvarkymas“, „Šlapynių tvarkymas“, „Melioracijos griovių tvarkymas“);

7.3. bendras žemės ūkio naudmenų plotas, už kurį mokama kompensacinė išmoka pagal programą „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“, negali būti mažesnis nei 1 ha. Programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklos „Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamojoje žemėje“ bendras paraiškoje deklaruotas ariamosios žemės plotas dalyvaujant tik šioje veikloje turi būti ne mažesnis kaip 20 ha;

7.4. lauko plotas, už kurį prašoma išmokų pagal programas „Ekologinis ūkininkavimas“, „Rizikos“ vandens telkinių gerinimas“ bei programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklas, išskyrus veiklą „Kraštovaizdžio elementų valdoje (gyvatvorių) tvarkymas“ yra ne mažesnis kaip 0,1 ha;

7.5. pareiškėjai (juridiniai asmenys) privalo neturėti įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui (atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu);

7.6. pareiškėjai gali pasirinkti vieną ar daugiau šiose taisyklėse minimų Priemonės programų, kurios bus taikomos ūkyje, tačiau išmokos bus mokamos už veiklą, atliekamą skirtinguose ūkio laukuose.

IV. PAREIŠKĖJŲ IR (ARBA) PARAMOS GAVĖJŲ ĮSIPAREIGOJIMAI

8. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, įgyvendinantys Priemonę, įsipareigoja:

8.1. laikytis įsipareigojimų pagal Priemonės atitinkamas programas ne mažiau kaip 5 kalendorinius metus nuo paramos paraiškos vykdyti atitinkamą Priemonės programą pateikimo dienos;

8.2. kasmet teikti paramos paraišką pagal Priemonės atitinkamas programas: „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ arba „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“. Nepateikus paramos paraiškos pagal Priemonės atitinkamas programas, iki einamųjų metų rugsėjo 1 d. pateikti Agentūrai dokumentus, kuriuose būtų nurodyta paraiškos nepateikimo priežastis;

8.3. veiklą vykdyti tame pačiame paramos paraiškoje (-ose) nurodytame plote (t. y. tuose pačiuose nurodytų kontrolinių žemės sklypų laukuose). Programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklos „Ražienų laukai per žiemą“ ir „Medingųjų augalų juostos ar laukai dirbamoje žemėje“ kasmet gali būti vykdomos skirtinguose ariamosios žemės laukuose, tačiau išlaikant tokį pat pagal programos reikalavimus tvarkomą ražienų ar medingųjų augalų bendrą plotą;

8.4. per įsipareigojimų laikotarpį (nuo pirmos paraiškos pateikimo datos) sumažinti ne daugiau kaip 3 proc. pagal Programą (Kraštovaizdžio tvarkymo programoje – pagal veiklą), o padidinti ne daugiau kaip 2 ha paramos paraiškoje nurodyto pagal Priemonę bendro ploto. Didinant plotą daugiau nei 2 ha, pareiškėjui įsipareigojimų laikotarpis iš naujo skaičiuojamas naujai įsipareigotiems pagal Priemonę plotams, o anksčiau pateiktos paramos paraiškos (paraiškų) įsipareigojimų laikotarpis neprasisėsia;

8.5. visoje valdoje laikytis Kompleksinės paramos reikalavimų, kurie nurodyti Valdymo reikalavimų ir Trąšų bei augalų apsaugos produktų naudojimo reikalavimų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2011 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. 3D-26 (Žin., 2011, Nr. 9-416), ir Žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos

būklės reikalavimų apraše (toliau – Aprašas), patvirtintame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 3D-327 (Žin., 2007, Nr. [78-3157](#); 2010, Nr. [97-5049](#));

8.6. tvarkyti buhalterinę apskaitą teisės aktų nustatyta tvarka. Agentūros vykdomų patikrų ūkyje metu pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas Agentūros darbuotojui privalo pateikti buhalterinės apskaitos dokumentus. Šie dokumentai privalo būti saugomi visą įsipareigojimų laikotarpį;

8.7. visoje valdoje laikytis Pagrindinių reikalavimų. Pagrindinių reikalavimų sąrašas ir sankcijų dydžiai pateikiami šių taisyklių 5 priede;

8.8. pildyti žurnalą, jei valdoje naudojami augalų apsaugos produktai:

8.8.1. skirti profesionaliajam naudojimui (pildyti Augalų apsaugos produktų įvežimo, sandėliavimo, prekybos ir naudojimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 (Žin., 2004, Nr. [15-481](#); 2010, Nr. 92-4868), 3 priede nurodytos formos Naudotų augalų apsaugos produktų apskaitos žurnalą). Naudotų augalų apsaugos produktų, skirtų profesionaliajam naudojimui, apskaitos žurnalas turi būti užpildytas iki birželio 1 d. Agentūros vykdomų patikrų ūkyje metu pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas Agentūros darbuotojui privalo pateikti užpildytą naudotų augalų apsaugos produktų, skirtų profesionaliajam naudojimui, apskaitos žurnalą. Šie dokumentai privalo būti saugomi visą įsipareigojimų laikotarpį;

8.8.2. skirti neprofesionaliajam naudojimui (pildyti Naudotų augalų apsaugos produktų, skirtų neprofesionaliajam naudojimui, apskaitos žurnalą). Naudotų augalų apsaugos produktų, skirtų neprofesionaliajam naudojimui, apskaitos žurnalas turi būti užpildytas iki birželio 1 d. Agentūros vykdomų patikrų ūkyje metu pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas Agentūros darbuotojui privalo pateikti užpildytą Naudotų augalų apsaugos produktų, skirtų neprofesionaliajam naudojimui, apskaitos žurnalą ir žemėlapius su pažymėtais sėjomainos arba lauko numeriais, kuriuose buvo naudoti augalų apsaugos produktai, skirti neprofesionaliam naudojimui. Šie dokumentai privalo būti saugomi visą įsipareigojimų laikotarpį. Šio žurnalo forma pateikiama šių taisyklių 6 priede;

8.9. jei valdoje naudojamos organinės trąšos:

8.9.1. ūkiai, kurie tręšia mėšlu daugiau kaip 100 ha žemės ūkio naudmenų per metus, privalo turėti ir įgyvendinti tręšimo planus, nurodytus Aplinkosaugos reikalavimuose mėšlui tvarkyti, patvirtintuose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2005 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. D1-367/3D-342 (Žin., 2005, Nr. [92-3434](#); 2010, Nr. 85-4492);

8.9.2. ūkiai, kurie tręšia mėšlu iki 100 ha žemės ūkio naudmenų per metus, privalo pildyti Naudotų žemės ūkio valdoje organinių trąšų apskaitos žurnalą. Naudotų žemės ūkio valdoje organinių trąšų apskaitos žurnalas turi būti užpildytas iki birželio 1 d. Agentūros vykdomų patikrų ūkyje metu pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas Agentūros darbuotojui privalo pateikti užpildytą Naudotų žemės ūkio valdoje organinių trąšų apskaitos žurnalą ir žemėlapius su pažymėtais sėjomainos arba lauko numeriais, kuriuose buvo naudotos organinės trąšos. Šie dokumentai privalo būti saugomi visą įsipareigojimų laikotarpį. Šio žurnalo forma pateikiama šių taisyklių 7 priede;

8.10. ūkiai, kurie naudoja žemės ūkio valdoje mineralines trąšas, privalo pildyti Naudotų žemės ūkio valdoje mineralinių trąšų apskaitos žurnalą. Naudotų žemės ūkio valdoje mineralinių trąšų apskaitos žurnalas turi būti užpildytas iki birželio 1 d. Agentūros vykdomų patikrų ūkyje metu pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas Agentūros darbuotojui privalo pateikti užpildytą naudotų žemės ūkio valdoje mineralinių trąšų apskaitos žurnalą ir žemėlapius su pažymėtais sėjomainos arba lauko numeriais, kuriuose buvo naudotos mineralinės trąšos. Šie dokumentai privalo būti saugomi visą įsipareigojimų laikotarpį. Šio žurnalo forma pateikiama šių taisyklių 8 priede;

8.11. programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikloje „Šlapynių tvarkymas“ šlapynes nustatyti vadovaujantis Šlapynių nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos

žemės ūkio ministro 2009 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. 3D-228 (Žin., 2009, Nr. [41-1580](#));

8.12. laikytis šių programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklos „Vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos tvarkymas pievose“ reikalavimų:

8.12.1. veiklą vykdyti pievoje ar ganykloje prie bet kurio natūralaus ar dirbtinio vandens telkinio;

8.12.2. tvarkymo veiklą vykdyti pakrantės apsaugos juostoje, privalomoje pagal teisės aktų reikalavimus (vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540), ir papildomai išskirtoje 5 m pločio juostoje. Jeigu pagal teisės aktų reikalavimus pakrantės juosta neišskiriama, veikla įgyvendinama tik 5 m pločio juostoje;

8.12.3. ganyti gyvulius išlaikant teisės aktuose numatytus atstumus (vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) iki vandens telkinio kranto. Ganyką pradėti ne anksčiau kaip nuo birželio 15 d. ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha;

8.13. laikytis šių programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklos „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamojoje žemėje“ reikalavimų:

8.13.1. veiklą vykdyti privalomoje apsaugos juostoje;

8.13.2. tvarkymo veiklą vykdyti papildomai įrengtoje 5 m pločio juostoje, kurioje ariamoji žemė verčiama ekstensyvaus naudojimo daugiamete pieva (vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540), ir papildomai išskirtoje 5 m pločio juostoje. Jeigu pagal teisės aktų reikalavimus pakrantės juosta neišskiriama, veikla įgyvendinama tik 5 m pločio juostoje;

8.14. laikytis šių programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklos „Ražienų laukai per žiemą“ reikalavimų:

8.14.1. ražienų laukas kasmet gali būti per žiemą paliekamas vis kitoje vietoje, tačiau bendras deklaruotas plotas per įsipareigojimų laikotarpį turi išlikti pastovus;

8.14.2. ūkio negalima skaidyti siekiant išvengti paramos apribojimų. Apskaičiuodama paramos sumą, Agentūra atsižvelgia į praeitų metų paramos paraiškoje nurodytus duomenis. Paramos suma, suskaidžius ūkį, dvejus metus negali viršyti už tą (neiškaičiodamą ūkio) plotą praėjusiais metais išmokėtos paramos sumos;

8.14.3. paramos paraiškoje įsipareigoja veiklą vykdyti ne didesniame kaip 30 proc. tiesioginėms išmokoms gauti deklaruoto ražienų laukams tinkamų augalų rūšių ploto, tačiau veiklą „Ražienų laukai per žiemą“ galima vykdyti, jeigu ražienoms paliktas tinkamų augalų plotas yra ne didesnis kaip 50 ha. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, kurie tiesioginėms išmokoms gauti deklaruoja iki 10 ha žemės ūkio naudmenų ir pasėlių, gali įsipareigoti veiklą vykdyti ne didesniame kaip 30 proc. bendro deklaruoto tiesioginėms išmokoms gauti žemės ūkio naudmenų ir pasėlių ploto. Ražienų laukams tinkamų augalų sąrašas pateikiamas šių taisyklių 2 priede;

8.15. laikytis šių programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklos „Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamojoje žemėje“ reikalavimų:

8.15.1. medingųjų augalų mišinio lauko ar juostos vientisas plotas vienoje vietoje negali būti didesnis kaip 0,5 ha. Siekiant, kad medingojo mišinio laukai būtų tolygiai pasiskirstę ariamosios žemės laukuose, įsėjamas ne daugiau kaip vienas 0,5 ha dydžio medingojo mišinio laukas 10 ha ariamosios žemės plote. Jeigu medingųjų augalų mišinio lauko ar juostos vientisas plotas vienoje vietoje yra 0,1 ha, toks laukas turėtų būti įsėjamas 2 ha ariamosios žemės plote;

8.15.2. medingojo mišinio plotas negali būti naudojamas kaip privažiavimo, apsisukimo ar sandėliavimo vieta;

8.16. laikytis šių programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklos „Kraštovaizdžio elementų valdoje (gyvatvorių) tvarkymas“ reikalavimų:

8.16.1. tvarkyti gyvatvores taip, kad jų aukštis būtų ne mažesnis kaip 1 m ir ne didesnis kaip 2 m, ilgis ne mažesnis kaip 10 m, o plotis iki 1,5 m. Gyvatvorėms įveisti tinkamų augalų rūšių sąrašas pateikiamas šių taisyklių 4 priede;

8.16.2. prie įrengtų gyvatvorių turi būti paliekama nesuarta 1 m pločio juosta;

8.17. nevykdyti veiklos pagal programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklą „Melioracijos griovių tvarkymas“ ir gauti paramos tais atvejais, kai programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklos „Melioracijos griovių tvarkymas“ melioracijos griovio šlaito priežiūros darbai (šienavimas, krūmų kirtimas) vykdomi valstybės biudžeto lėšomis;

8.18. laikytis šių programos „Ekologinis ūkininkavimas“ reikalavimų:

8.18.1. kasmet deklaruoti pasėlius;

8.18.2. dalį produkcijos parduoti. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, nepriklausomai nuo ekologinės gamybos ūkio statuso, Agentūrai turi pateikti Ekologinės gamybos ūkio veiklos žurnalo, patvirtinto Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2001 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 190 (Žin., 2001, Nr. [51-1792](#); 2009, Nr. [43-1682](#)), 18 lentelę „Ekologiškų produktų realizavimo apskaita“, kurioje turi būti nurodyta informacija apie realizuotą produkciją. Agentūros vykdomų patikrų ūkyje metu pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas Agentūros darbuotojui privalo pateikti: sąskaitas, sąskaitas faktūras, kasos pajamų orderį, kasos aparato kvitą arba pinigų priėmimo kvito kopiją, kuriuose būtų nurodytas produkcijos kiekis ir piniginė vertė; labdarą gavusios įstaigos ar organizacijos išduotą labdaros gavimą patvirtinantį dokumentą, kuriame būtų nurodyta produkcijos rūšis bei kiekis; prekybą turguje pagrindžiantį dokumentą; mugių rengėjų išduotą dokumentą, patvirtinantį prekybą mugėje, kuriais vadovaujantis buvo užpildyta 18 lentelė „Ekologiškų produktų realizavimo apskaita“. Pareiškėjai, produkcijos realizavimą patvirtinančius dokumentus (18 lentelė) pateikę iki kalendorinių metų gegužės 15 d., laikomi tinkamais gauti paramą tik pagal praėjusiais kalendoriniais metais pateiktą paraišką.

Minėtuose dokumentuose turi būti nurodyta produkcijos vertė:

Palankiose ūkininkauti vietovėse:

javų – 350 Lt/ha pagal javų produkcijos realizavimo dokumentus;

daržovių, bulvių, vaistažolių – 1050 Lt/ha pagal daržovių, bulvių arba vaistažolių produkcijos realizavimo dokumentus;

sodų – 1600 Lt/ha pagal gaunamos iš sodų produkcijos realizavimo dokumentus;

uogynų – 1000 Lt/ha pagal uogynų produkcijos realizavimo dokumentus.

Mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse:

javų – 180 Lt/ha pagal javų produkcijos realizavimo dokumentus;

daržovių, bulvių, vaistažolių – 600 Lt/ha pagal daržovių, bulvių arba vaistažolių produkcijos realizavimo dokumentus;

sodų – 900 Lt/ha pagal gaunamos iš sodų produkcijos realizavimo dokumentus;

uogynų – 600 Lt/ha pagal uogynų produkcijos realizavimo dokumentus.

Reikalavimas pateikti produkcijos realizavimo dokumentus netaikomas ūkiams, laikantiems Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. gegužės 28 d. įsakyme Nr. 3D-324 „Dėl gyvulių skaičiaus prilyginimo vienam sutartiniam gyvuliui bei augalų priskyrimo augalų grupėms ekologinės gamybos ūkiuose“ (Žin., 2004, Nr. [88-3244](#); 2007, Nr. 81-3343) nurodytus sertifikuotus gyvulius ir deklaruojantiems javus, bulves, cukrinius runkelius ir (arba) žalienas (gyvūnai perskaičiuojami į sutartinius gyvulius remiantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. 3D-324). Tam pačiam 1 sertifikuotam SG tenka 3 ha javų, bulvių, cukrinių runkelių ir 3 ha daugiamečių žolių;

8.18.3. kompensacinė išmoka mokama dviem etapais: 50 proc. pareiškėjui apskaičiuotos paramos sumos sumokama įvertinus paraišką (nenustačius neatitikčių išmokama vėliausiai iki kitų metų vasario 1 d.), o likusi 50 proc. suma pagal kiekvieną pasėlių grupę atskirai sumokama po to, kai pareiškėjas pateikia Ekologinės gamybos ūkio veiklos žurnalo 18 lentelę „Ekologiškų produktų realizavimo apskaita“ (nenustačius neatitikčių išmoka išmokama vėliausiai iki kitų metų birželio 30 d.). 50 proc. likusios pareiškėjui

apskaičiuotos paramos sumos išmokama tik tuomet, kai sertifikavimo įstaigos išduotame patvirtinamajame dokumente ir (arba) nutarimo išraše nurodyta informacija sutampa su pateikta Ekologinės gamybos ūkio veiklos žurnalo 18 lentelės „Ekologiškų produktų realizavimo apskaita“ informacija, išskyrus atvejus, kai laukai sertifikuojami kaip pereinamojo laikotarpio laukai (tokiu atveju turi sutapti 18 lentelės ir nutarimo išrašo duomenys). Dėl aplinkybių, nurodytų Komisijos reglamento (EB) Nr. 1974/2006 47 straipsnio 1 dalyje *force majeure*, pareiškėjas kartu su 18 lentele arba vietoj 18 lentelės per 10 darbo dienų nuo *force majeure* paskutinės veikimo dienos pateikia Agentūrai prašymą ir dokumentą, įrodantį, jog produkcijos negali realizuoti dėl *force majeure*, tuomet pareiškėjui mokama 100 proc. paramos suma. Išmokos mokamos tiek ekologinės gamybos, tiek pereinamojo į ekologinę gamybą laikotarpio ūkiams. Naujai įveistų sodų ir uogynų augintojams pirmaisiais ir antraisiais programos įgyvendinimo metais, neatsižvelgiant į produkcijos realizavimo apimtį, mokama 100 proc. paramos suma;

8.18.4. maksimali metinė išmokos suma valdai dalyvaujant įgyvendinant Ekologinio ūkininkavimo programą – 400 000 Lt. Ūkis negali būti skaidomas siekiant išvengti paramos apribojimų (400 000 Lt valdai). Apskaičiuodama paramos sumą Agentūra turi atsižvelgti į praeitų metų paramos paraiškoje nurodytus duomenis. Paramos suma, suskaidžius ūkius, dvejus metus negali viršyti už tą (neiškaidyto ūkio) plotą praėjusiais metais išmokėtos paramos sumos;

8.19. laikytis šių programos „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ reikalavimų:

8.19.1. žinoti, jog priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programos „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“, nustatytų rizikos vandens telkinių ribos gali pasikeisti;

8.19.2. turėti daugiametę ganyklą (pievą) verčiamą ariamosios žemės plotą, kuris prieš metus buvo naudojamas žemės ūkio produkcijai gaminti bei deklaruotas tiesioginėms išmokoms gauti, ne mažesnę kaip 1 ha ir patenkančią į rizikos vandens telkinio baseiną.

V. REIKALAVIMAI PAREIŠKĖJAMS IR (ARBA) PARAMOS GAVĖJAMS PAGAL PROGRAMAS

9. Specialieji reikalavimai įgyvendinant Priemonės atitinkamas programas:

9.1. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, vykdančys programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklą „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“, privalo:

9.1.1. pievose nenaudoti pesticidų, trąšų, kalkinimo priemonių;

9.1.2. pievas kasmet šienauti arba ganyti gyvulius, laikydamiesi šių reikalavimų:

9.1.2.1. šienavimą pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;

9.1.2.2. gyvulius pradėti ganyti ne anksčiau kaip birželio 15 d.;

9.1.3. nearti pievų ir nesėti jų kultūrinėmis žolėmis;

9.1.4. pievose išsaugoti pavienius medžius;

9.1.5. pievas nuganyti ir (ar) nušienauti, išvežti nušienautą žolę iki rugsėjo 30 d., susmulkintą nušienautą žolę paskleisti draudžiama;

9.1.6. neįrengti naujų drenavimo ar laistymo sistemų;

9.2. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, vykdančys programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklą „Šlapynių tvarkymas“, privalo:

9.2.1. šlapynėse nenaudoti pesticidų, trąšų, kalkinimo priemonių;

9.2.2. šlapynes kasmet šienauti arba ganyti gyvulius, laikydamiesi šių reikalavimų:

9.2.2.1. šienavimą pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;

9.2.2.2. gyvulius pradėti ganyti ne anksčiau kaip liepos 1 d.;

9.2.2.3. ganyti gyvulius tik nepiristus aptvaruose;

9.2.2.4. ganant gyvulius, jų tankis nuo liepos 1 d. iki rugpjūčio 1 d. neturi būti didesnis kaip 1 SG/ha (gyvulių perskaičiavimas į sutartinius gyvulius pateikiamas šių taisyklių 1 priede);

9.2.3. šlapynėse išsaugoti pavienius medžius, iškirsti krūmus;

9.2.4. šlapynes nuganyti ir (ar) nušienauti, išvežti nušienautą žolę ir iškirstus krūmus iki kitų metų kovo 1 d. Susmulkintą nušienautą žolę paskleisti draudžiama;

9.2.5. neįrengti naujų sausinimo sistemų;

9.3. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, vykdančios programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklą „Vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos tvarkymas pievose“, privalo:

9.3.1. nearti, nenaudoti trąšų ir pesticidų, nekalkinti;

9.3.2. nušienauti iki vandens linijos vieną kartą per metus arba ganyti gyvulius laikantis šių reikalavimų:

9.3.2.1. šienauti pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;

9.3.2.2. nuganyti ir (ar) nušienauti, nušienautą žolę išvežti iki rugsėjo 30 d. Tačiau nenuganyta žolė turi būti nušienauta;

9.3.2.3. nupjauta žolė negali būti paskleista privalomos pagal teisės aktų reikalavimus apsaugos juostos bei papildomai įrengtos juostos plote. Susmulkintą nušienautą žolę paskleisti draudžiama;

9.4. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, vykdančios programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklą „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamojoje žemėje“, privalo:

9.4.1. paversti ariamąją žemę, kuri prieš metus buvo naudojama žemės ūkio produkcijai gaminti bei deklaruota tiesioginėms išmokoms gauti, į daugiametę pievą 5 m pločio juostoje greta pagal teisės aktus privalomos pakrantės apsaugos juostos, pirmaisiais metais apsėjant ją daugiamečių žolių mišiniu iki liepos 1 d.;

9.4.2. nearti, nenaudoti trąšų ir pesticidų;

9.4.3. nušienauti iki vandens linijos vieną kartą per metus arba ganyti gyvulius laikantis šių reikalavimų:

9.4.3.1. šienauti pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;

9.4.3.2. nuganyti ir (ar) nušienauti, nušienautą žolę išvežti iki rugsėjo 30 d. Tačiau nenuganyta žolė turi būti nušienauta;

9.4.3.3. ganyti gyvulius išlaikant teisės aktuose numatytus atstumus (vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#))) iki vandens telkinio kranto ir pradedant ganymą ne anksčiau kaip nuo birželio 15 d. ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha;

9.4.3.4. nupjautos žolės negalima paskleisti privalomos pagal teisės aktų reikalavimus apsaugos juostos bei papildomai įrengtos juostos plote. Susmulkintą nušienautą žolę paskleisti draudžiama;

9.5. pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, vykdančios programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklą „Ražienų laukai per žiemą“, privalo:

9.5.1. po javapjūtės sutvarkyti šiaudus (surišti juos į ryšulius (ritinius) arba susmulkinti ir paskleisti paviršiuje);

9.5.2. nepurkšti augalų apsaugos produktų po javapjūtės;

9.5.3. ražienų netręšti, nekalkinti ir neganyti gyvulių;

9.5.4. nupjovus ražienoms tinkamus augalus, laukus palikti nesuartus iki kitų metų kovo 1 d.;

9.5.5. atlikti lengvą paviršiaus kultivavimą (atlikus kultivavimo darbus turi aiškiai matytis ražienos) iki rugsėjo 30 d.;

9.6. pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, vykdančios programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklą „Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamojoje žemėje“, privalo:

9.6.1. liepos–rugsėjo mėn. arba balandžio–gegužės mėn. įsėti medingųjų augalų mišinio, susidedančio iš ne mažiau kaip 3 rūšių medingųjų augalų (medingųjų augalų sąrašas pateikiamas šių taisyklių 3 priede). Mišinio laukai įveisiami kaip atskiri laukai arba ne siauresnės kaip 6 m pločio juostos. Nei vienas iš medingųjų augalų, vertinant vizualiai, negali sudaryti daugiau kaip 70 proc. mišinio. Įsėtame plote gali būti randama ir neagresyvių varpinių augalų (pvz., tikrųjų eraičinų, avinių eraičinų, pievinių miglių), padedančių išvengti

vienmečių piktžolių plitimo;

9.6.2. lokaliai pavojingų piktžolių (pvz., usnių, rūgštynių, pievinių žilių) naikinimui gali būti naudojamas tik rankų darbas;

9.6.3. nenaudoti pesticidų, trąšų, nekalkinti;

9.6.4. vėlyvam žydėjimui stimuliuoti ne vėliau kaip iki liepos 1 d. nupjauti pusę ploto, o ne vėliau kaip rugsėjo 30 d. nupjauti visą plotą. Nupjautą žolę būtina išvežti iki rugsėjo 30 d.;

9.6.5. medingojo mišinio plotuose nuo rugsėjo 15 d. gali būti ganomi gyvuliai;

9.7. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, vykdančys programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklą „Kraštovaizdžio elementų valdoje (gyvatvorių) tvarkymas“, privalo:

9.7.1. per vegetacijos laikotarpį nuo liepos 31 d. gyvatvorė turi būti periodiškai karpoma ir prižiūrima, palaikant tvarkingą gyvatvorės formą;

9.7.2. gyvatvorės turi būti šalia arba ne toliau kaip 5 m nuo deklaruojamų pagal kitas paramos schemas laukų (gyvatvorė negali dalyti lauko į kelias dalis). Jei gyvatvorė yra (priklauso) namų valdoje, ji turi ribotis su lauku (-ais), kuris jau deklaruotas išmokoms pagal kitas paramos schemas gauti;

9.8. pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, vykdančys programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklą „Melioracijos griovių tvarkymas“, privalo:

9.8.1. nušienauti melioracijos griovių šlaitus kartą per metus (pradėti šienavimą ne anksčiau kaip liepos 15 d. ir baigti rugsėjo 30 d., žolė negali būti tolygiai paskleista melioracijos griovių šlaituose, draudžiama susmulkintą nušienautą žolę paskleisti melioracijos griovių šlaituose);

9.8.2. iškirsti krūmus nuo melioracijos griovių šlaitų iki rugsėjo 30 d.;

9.8.3. nušienautą žolę ir iškirstus krūmus išvežti iki rugsėjo 30 d.;

9.9. pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, įgyvendinantys „Ekologinio ūkininkavimo“ programą, privalo laikytis Ekologinio žemės ūkio taisyklių ir reikalavimų, numatytų reglamente (EB) Nr. 834/2007, ne trumpesni kaip įsipareigojimuose numatytą laikotarpį.

9.10. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, įgyvendinantys programą „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“, privalo:

9.10.1. ariamojoje žemėje pirmaisiais metais įsėti daugiametės žolės iki liepos 1 d.

9.10.2. jei daugiametę ganyklą arba pievą paverstas laukas bus naudojamas gyvulininkystės tikslams, vystyti tik ekstensyviąją gyvulininkystę (ne daugiau kaip 1 SG/1ha);

9.10.3. įveistoje daugiametėje ganykloje (pievoje) nenaudoti pesticidų ir trąšų;

9.10.4. antraisiais ir paskesniais metais po įsėjimo pirmąją žolę nupjauti ir ją išvežti iki rugpjūčio 1 d. (pagal Žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų aprašą). Antrąją žolės pjovimą pradėti ne anksčiau kaip rugpjūčio 15 d., šienavimą baigti ne vėliau kaip rugsėjo 30 d.;

9.10.5. antrosios pjūties žolę išvežti iki rugsėjo 30 d. Visais atvejais nušienautą susmulkintą žolę paskleisti draudžiama.

VI. KVIETIMAS TEIKTI PARAIŠKAS

10. Kvietimą teikti paramos paraiškas skelbia Agentūra pagal ministerijos sudarytą grafiką. Kvietimas skelbiamas „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“, bent viename iš šalies dienraščių ir Agentūros bei ministerijos interneto svetainėse (ministerijos – www.zum.lt, Agentūros – www.nma.lt).

11. Kvietimas gali būti skelbiamas ir kituose leidiniuose, internete bei kitais būdais.

12. Terminas, iki kurio priimamos pavėluotai pateiktos paramos paraiškos, nurodomas Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse. Paramos paraiškos, pateiktos pasibaigus paramos paraiškų surinkimo terminui, nepriimamos.

VII. ADMINISTRAVIMO PROCEDŪROS

13. Priemonę administruoja Agentūra pagal Agentūros direktoriaus įsakymu patvirtintus administravimo procedūrų aprašus.

14. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas:

14.1. deklaruojamus laukus įbraižo ir prašo paramos pagal šią Priemonę vadovaudamasis Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėmis;

14.2. pateikia Agentūrai informaciją apie paramai deklaruojamų laukų kadastrinių sklypų numerius (pareiškėjams, kurie prašo paramos pagal programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklas „Ražienų laukai per žiemą“ ir „Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamoje žemėje“, šis reikalavimas netaikomas). Priemonėje taip pat gali dalyvauti pareiškėjai, Agentūrai iki einamųjų metų rugsėjo 15 d. pateikę apskričių viršininkų įsakymus, kuriuose nurodoma piliečiams parduoti žemės ūkio paskirties sklypus;

14.3. pareiškėjai, norintys sertifikuoti ekologinę gamybą, tačiau nepateikę paraiškos iki einamųjų metų gegužės 15 d., sertifikavimo įstaigai ne vėliau kaip iki birželio 15 d. turi pateikti laisvos formos prašymą, kuriame nurodomos svarios paraiškų nepateikimo iki einamųjų metų gegužės 15 d. priežastys. Sertifikavimo įstaiga sprendžia, ar pavėluotai pateikusiems paraiškas ūkio subjektams sertifikuoti ekologinę gamybą. Po birželio 15 d. pareiškėjų paraiškos ekologinei gamybai sertifikuoti nepriimamos. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, įgyvendinantys programą „Ekologinis ūkininkavimas“, Agentūrai pateikia:

14.3.1. ne vėliau kaip iki ateinančių metų gegužės 15 d. Ekologinės gamybos ūkio veiklos žurnalo 18 lentelę „Ekologiškų produktų realizavimo apskaita“, kurioje nurodoma informacija apie realizuotą produkciją;

14.4. jeigu nuo paskutinio žemės ūkio valdos duomenų atnaujinimo iki paraiškos pateikimo dienos pareiškėjo valdoje neįvyko pokyčių, pareiškėjas, pildydamas paraiškos formą, atnaujina valdos duomenis. Pareiškėjas savo valdų registracijos duomenis Centro registre privalo atnaujinti ne vėliau kaip einamųjų metų gruodžio 31 d.;

14.5. pareiškėjas, pildydamas Paramos už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus paraišką, įrašo duomenis apie valdoje naudojamas trąšas už praėjusius kalendorinius metus.

15. Pasikeitus deklaruotiems duomenims po paraiškos pateikimo, pareiškėjas iki 2011 m. liepos 11 d. gali seniūnijos darbuotojui pateikti prašymą pakeisti paraiškos duomenis. Tokiu atveju pareiškėjas pasirašo seniūnijos darbuotojo suformuotame ir išspausdintame prašymo pakeisti paraiškos duomenis registravimo dokumente ir prašymų pakeisti paraiškos duomenis priėmimo registre, kurio forma patvirtinta Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių 6 priede, arba pakeisti juos pats, prisijungęs prie paraiškų priėmimo informacinės sistemos (toliau – PPIS).

Pasikeitusius deklaruotus duomenis pareiškėjas gali keisti pats, prisijungęs prie PPIS. Tokiu atveju prašymą pakeisti paraiškos duomenis elektroniniu būdu užpildęs pareiškėjas privalo išspausdinti prašymo pakeisti paraiškos duomenis registravimo dokumentą, jį pasirašyti ir per 10 darbo dienų (vėliausiai iki 2011 m. liepos 11 d.) atsiųsti Centrai adresu: Kudirkos g. 18, Vilnius. Pareiškėjui parašu nepatvirtinus duomenų teisingumo prašymo pakeisti paraiškos duomenis registravimo dokumente ir laiku nepateikus jo Centrai, prašymas pakeisti paraiškos duomenis atmetamas;

Pareiškėjas iki liepos 11 d. gali taisyti įbraižytų laukų grafinį persidengimą (netikslaus deklaruojamų laukų įbraižymo atveju), kai toks taisymas galimas be paraiškos 2 lapo lentelės duomenų (įbraižytų laukų ploto) keitimo pagal šių taisyklių Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių 23.1.3 punkte nustatytą tvarką. Įbraižyto lauko grafinis vaizdas gali būti pastumiamas, bet laukas naujai neįbraižomas.

Prašymai pakeisti paraiškos duomenis, pateikti nuo 2011 m. birželio 16 d. iki liepos 11 d., laikomi pavėluotai pateiktais ir už kiekvieną pavėluotą darbo dieną paramos suma už tą lauką, kurio duomenys keičiami, mažinama 1 proc., išskyrus Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių 25.3 punkte numatytus atvejus;

Jeigu prieš tai, kai pareiškėjas pateikia prašymą pakeisti paraiškos duomenis (arba prieš

tai, kai pareiškėjas pakeičia juos pats, prisijungęs prie paraiškų priėmimo informacinės sistemos), Agentūra buvo informavusi pareiškėją apie ketinimą atlikti patikrą vietoje ar pranešusi apie paraiškoje aptiktas klaidas, arba jei informacija apie paraiškoje esančias klaidas buvo paskelbta Agentūros informaciniame portale, pareiškėjui taikomos sankcijos, numatytos šių taisyklių 35.3 punkte.

15.1. Jei pareiškėjas nori pakeisti paraiškos pirmajame lape nurodytus duomenis, jis tai gali padaryti nuo paraiškos pateikimo iki lėšų pervedimo pareiškėjui dienos. Pasibaigus paraiškų priėmimo terminui, paraiškoje nurodyta banko sąskaita ar ryšio duomenys (adresas, telefonas, faksas, el. pašto adresas) gali būti tikslinami raštu pateikus prašymą Agentūrai arba per Agentūros Informacinį portalą. Teikiant Agentūrai prašymus pakeisti dėl banko sąskaitą, į kurią bus pervedamos paramos lėšos, prašymą pasirašiusiojo asmens parašo tikrumas turi būti paliudytas notaro arba seniūno, Lietuvos Respublikos notariato įstatymo nustatyta tvarka. Paliudyti pasirašiusiojo asmens parašo tikrumą taip pat gali Agentūros darbuotojas.

15.2. Pareiškėjas laikomas informuotu apie paraiškoje esančias klaidas po 5 kalendorinių dienų nuo minėtos informacijos atsiradimo Agentūros informaciniame portale (<https://portal.nma.lt>) dienos, išskyrus atvejus, kai jis, nepraėjus minėtam terminui, buvo informuotas kitais būdais (pvz., raštu, elektroniniu paštu, trumpąja žinute mobiliuoju telefonu).

16. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, gaunantis paramą pagal Priemonės programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklas „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“, „Šlapynių tvarkymas“, „Vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos tvarkymas pievose“, „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ ir „Melioracijos griovių tvarkymas“ bei programą „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“, negali gauti paramos už tuos pačius pievų ir ganyklų, šlapynių plotus pagal KPP priemonę „*Natura 2000* išmokos ir su direktyva 2000/60/EB susijusios išmokos (parama *Natura 2000* vietovėse žemės ūkio plotuose)“. Pareiškėjai, kurių laukai priklauso *Natura 2000* teritorijoms, atitinkantys programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ keliamus reikalavimus, gali rinktis dalyvavimą pastarojoje programoje, jei neprašo paramos pagal KPP priemonę „*Natura 2000* išmokos ir su direktyva 2000/60/EB susijusios išmokos (parama *Natura 2000* vietovėse žemės ūkio paskirties žemėje)“. Pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai, gaunantys paramą pagal Priemonės programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklas „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“ ir „Šlapynių tvarkymas“, už tą patį plotą negali gauti paramos pagal KPP priemonę „Išmokos ūkininkams vietovėse, kuriose yra kliūčių, išskyrus kalnuotas vietas“.

17. Informaciją apie savo duomenis pareiškėjas gali rasti Agentūros informaciniame portale arba teirautis Agentūroje telefonais, nurodytais Agentūros interneto svetainėje www.nma.lt, elektroniniu paštu (adresu info@nma.lt) arba raštu, taip pat informacijos gali kreiptis į savivaldybes (seniūnijas). Klausdamas raštu ar elektroniniu paštu, pareiškėjas turi nurodyti savo vardą, pavardę, asmens kodą (fizinis asmuo), įmonės pavadinimą ir kodą (juridinis asmuo), adresą, telefono numerį, valdos numerį.

18. Ekologinės gamybos laukus ir jų apsaugines juostas, kaip nustatyta Ekologinio žemės ūkio taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 375 (Žin., 2001, Nr. [1-21](#); 2009, Nr. [6-178](#)), turi įbraižyti atskirai.

19. Melioracijos griovio plotas matuojamas nuo melioracijos griovio kranto linijos su vandens paviršiumi iki melioracijos griovio šlaito viršutinės briaunos, o 1 m pločio daugiamečių žolių apsauginė juosta, kurią galima arti tik persėjus žolę juosta (Melioracijos statinių techninės priežiūros taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. 3D-218 (Žin., 2008, Nr. [46-1738](#)), nėra įskaičiuojama į prašomos paramos plotą.

19.1. Melioracijos griovio šlaito plotas skaičiuojamas taip:

19.1.1. melioracijos griovio ilgis suskirstomas atkarpomis kas 100 metrų;

19.1.2. išmatuojamas kiekvienos suskirstytos atkarpos griovio šlaito plotis nuo melioracijos griovio kranto linijos iki melioracijos griovio šlaito viršutinės briaunos. Tais

atvejais, kai lieka mažesnė nei 100 m melioracijos griovio atkarpa, išmatuojamas melioracijos griovio pradžios ir pabaigos plotis nuo kranto linijos iki viršutinės briaunos. Tais atvejais, kai yra staigus linijos lūžis (griovio šlaito paaukštėjimas, sumažėjimas ir kt.), griovio plotis pamatuojamas lūžio vietoje;

19.1.3. apskaičiuojamas vidutinis griovio plotis: išmatuotų atkarpų pločiai sudedami ir padalijami iš atkarpų skaičiaus;

19.1.4. apskaičiuojamas griovio plotas: vidutinis griovio plotis padauginamas iš griovio ilgio ir paverčiama į hektarus.

20. Gyvatvorių plotas yra apskaičiuojamas taip: gyvatvorės aukštis padauginamas iš gyvatvorės ilgio ir padauginama iš dviejų pridodant sudaugintą gyvatvorės plotį ir ilgį.

21. Kai pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas pagal Priemonę tampa paramos gavėju pagal KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ kaip ūkio perleidėjas (toliau – perleidėjas) ir jo įsipareigojimus pagal Priemonę perima jo ūkio perėmėjas (toliau – perėmėjas), parama pagal pastarąją priemonę teikiama šiam perėmėjui, kuris turi pateikti paramos paraišką pagal Priemonę. Jei paraiškų rinkimo terminas pagal Priemonę pasibaigęs, tai perleidėjas turi pateikti Agentūrai pranešimą apie valdos perdavimą.

22. Jei paramos gavėjas pagal Priemonę įgyvendina KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“, tačiau neturi asmens, kuris perimtų jo valdą ir įsipareigojimus, arba asmuo, kuris perima valdą, neprisiima įsipareigojimų, tokiu atveju, jei jo paraiška pagal KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ būtų patvirtinta, jis turi grąžinti visą gautą paramą pagal Priemonę ir tik tada jam gali būti suteikta parama pagal KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“.

23. Pareiškėjui ir (arba) paramos gavėjui pateikus paramos paraišką tiek pagal Priemonę, tiek pagal KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“, jei parama pagal KPP priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ jam nebus skirta, tai jis, pateikęs rašytinį prašymą Agentūrai, grąžinamas į paramos gavėjų pagal Priemonę sąrašą.

24. Įgyvendinantiesiems programą „Ekologinis ūkininkavimas“ parama mokama atsižvelgiant į deklaruotą ir sertifikuotą plotą: jei sertifikuotas ekologinei gamybai plotas didesnis kaip deklaruotas, parama mokama tik už deklaruotą plotą; jei sertifikuotas ekologinei gamybai plotas mažesnis už deklaruotą, parama mokama tik už sertifikuotą plotą. Šiais atvejais pareiškėjui ir (arba) paramos gavėjui bus taikomos taisyklėse numatytos sankcijos dėl neteisingo deklaravimo. Apskaičiuojant galutinį plotą, atsižvelgiama ir į patikros metu nustatytus plotus.

25. Savivaldybės (seniūnijos) vykdo Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse nurodytas funkcijas.

26. Agentūra:

26.1. skelbdama informaciją informaciniame portale, taip pat kitais būdais informuoja savivaldybes arba pareiškėjus apie paraiškose ar kituose dokumentuose nustatytas klaidas ar neatitikimus, kai nustatoma:

26.1.1. neteisingai deklaruotų laukų kontroliniuose žemės sklypuose atvejų;

26.1.2. deklaruotų plotų persidengimo atvejų

26.1.3. paraiškos duomenų neatitikčių (nesutampant bendriesiems duomenims ir pan.);

26.1.4. neteisingų pareiškėjo banko sąskaitos duomenų pateikimo atvejų;

26.1.5. kitų deklaravimo klaidų atvejų;

26.2. informaciją apie tai, ar daugiamečių žolių sėkliniai pasėliai yra aprobuoti, gauna iš Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos;

26.3. gauna informaciją apie pareiškėjo ir (arba) paramos gavėjo paramos paraiškoje įsipareigotus plotus iš Centro informacinės sistemos duomenų bazės;

26.4. nustačiusi deklaruoto ploto ar kitų paraiškos duomenų neatitikčių, skelbia minėtą informaciją informaciniame portale ir, jei pareiškėjas pateikė sutikimą būti informuotas raštu,

elektroniniu paštu arba trumpąja žinute mobiliuoju telefonu – vienu iš šių būdų informuoja pareiškėją apie nustatytas duomenų neatitiktis arba perduoda minėtą informaciją savivaldybei, kuriai pareiškėjas yra pateikęs paraišką. Apie patikros vietoje nustatytus neatitikimus pareiškėjas informuojamas raštu, siunčiant patikros vietoje ataskaitos kopiją;

26.5. nustačiusi atvejų, kai vieno pareiškėjo įbraižyta lauko riba persidengia su kito pareiškėjo įbraižyta lauko riba, ir atvejų, kai pareiškėjų deklaruotas (ar nustatytas) plotas kontroliniame žemės sklype viršija paramai skirti tinkamą plotą, paskelbia informaciją apie tokį nustatytą neteisimą deklaravimą Agentūros informaciniame portale, informuoja pareiškėjus arba savivaldybes apie jų paraiškose nustatytus laukų neteisingo deklaravimo atvejus ir, vadovaudamasi Europos Sąjungos teisės aktų ir kitų dokumentų nuostatomis, už neteisimą deklaruotą plotą sumažina pareiškėjams mokėtiną paramą. Per Agentūros nurodytą terminą pateikus neteisimą deklaruoto ploto žemės dirbimo (žemės ūkio veiklą, kuri įrodoma pagal žemės ūkio produkcijos realizavimo dokumentus, seniūnijos išduotą pažymą, bei kitus minėtos veiklos fakto patvirtinimo dokumentus) bei žemės valdymo teisės (nuosavybės, nuomos ar kitais pagrindais) patvirtinimo dokumentus (su žemės sklypų planais) paraiška peržiūrima pakartotinai. Agentūra, remdamasi žemės sklypo planu, pagal Nekilnojamo turto kadastro ir registro duomenis nustatys, kuris pareiškėjas teisėtai deklaruoja minėtus plotus. Nepavykus išspręsti neteisingo deklaravimo atvejų, remiantis pareiškėjų pateiktais dokumentais ir Nekilnojamo turto kadastro ir registro duomenimis, Agentūra atlieka patikrą vietoje. Pareiškėjui, įrodžiusiam žemės ūkio veiklos faktą ir žemės valdymo teisę, o Agentūrai pagal žemės valdymo teisės patvirtinimo dokumentus ir Nekilnojamo turto kadastro ir registro duomenis nustačius deklaravimo teisėtumą, išmokos bus mokamos. Už paramai deklaruotus plotus, kuriuose pareiškėjas neužsiėmė žemės ūkio veikla, taikomos nuostatos dėl tyčinio neteisingo deklaravimo;

26.6. baigusi administruoti paraišką, informaciją apie pareiškėjui apskaičiuotas išmokas bei pritaikytas sankcijas skelbia informaciniame portale ir, jei pareiškėjas pateikė sutikimą būti informuotas raštu, elektroniniu paštu arba trumpąja žinute mobiliuoju telefonu, – vienu iš šių būdų informuoja pareiškėją. Informaciniame pranešime pareiškėjams administravimo eigoje nustatyti neatitikimai nedetalizuojami, pateikiami tik suminiai rezultatai. Informaciniame pranešime turi būti nurodyta, kad informacija apie gautą paramą (pareiškėjo pavadinimas, adresas, iš Europos žemės ūkio garantijų fondo ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai gautos paramos suma) bus paskelbta viešai (nurodant laiką, kada informacija bus paskelbta) visuomenės informavimo tikslu, taip pat gali būti perduota audito ir tyrimų institucijoms, siekiant apsaugoti Europos Bendrijos finansinius interesus;

26.7. nepažeisdama asmens duomenų apsaugą reglamentuojančių teisės aktų, pagal poreikį teikia duomenis savivaldybėms, Statistikos departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VŠĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybai, kitoms institucijoms, teisės aktų nustatytais terminais ir tvarka teikia ataskaitas Europos Komisijai bei ataskaitas jų pareikalavusioms institucijoms;

26.8. pareiškėjus patikrai vietoje atrenka Agentūra atsitiktinės atrankos bei rizikos analizės būdu. Esant reikalui, gali būti skiriamos užsakomosios patikros. Pareiškėjui teikiant paraišką gauti išmokas už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių laukus kontroliniuose žemės sklypuose, kurių GKODAS yra bl3, Agentūra atlieka administracinius patikrinimus ir patikras vietoje. Administracinių patikrinimų ir patikros vietoje rezultatai perduodami Centrai kontrolinių žemės sklypų duomenų bazei atnaujinti;

26.9. atlieka kitas Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse nurodytas funkcijas.

27. Centras vykdo Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse nurodytas funkcijas.

28. Ekologinio žemės ūkio taisyklių laikymąsi kontroliuoja ir sertifikavimą atlieka ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų sertifikavimo įstaiga.

29. Žemės valdymo faktą patvirtinančių dokumentų iš žemės ūkio veiklos subjektų

Agentūra gali reikalauti šiais atvejais:

29.1. kai patikros metu nustatoma, kad du ar daugiau subjektų deklaravo tą patį žemės ūkio naudmenų ar pasėlių plotą. Parama mokama pareiškėjui, užsiimančiam žemės ūkio veikla ir tai įrodžiusiam, t. y. pateikus žemės valdymo teisę (nuosavybės, nuomos ar kt. pagrindais) patvirtinančius dokumentus. Žemės ūkio veikla įrodoma pagal turimus gyvulių ženklavimo, žemės ūkio produkcijos realizavimo dokumentus, seniūnijos išduotą pažymą ir kitus dokumentus, patvirtinančius minėtos veiklos faktą. Už plotus, kuriuose pareiškėjas nevykdė žemės ūkio veiklos, taikomos nuostatos dėl tyčinio neteisingo deklaravimo;

29.2. kai aptinkama neatitiktį arba iškyla klausimų paramos paraiškos administravimo metu.

VIII. PARAMOS DYDIS

30. Paramos gavėjams mokama kasmetinė kompensacinė išmoka.

31. Kompensacinės išmokos paramos gavėjams išmokamos litais. KPP nurodytos išmokos eurai turi būti perskaičiuojamos litais pagal Lietuvos banko nustatytą ir paskelbtą lito ir euro santykį.

32. Įgyvendinantiesiems programą „Ekologinis ūkininkavimas“ parama už daugiametės žolės mokama tik:

32.1. laikantiesiems gyvulius, sertifikuotus pagal reglamentą (EB) Nr. 834/2007 ir Ekologinio žemės ūkio taisyklių reikalavimus, už sertifikuotą daugiamečių žolių plotą, tenkantį ne daugiau kaip 3 ha vienam sertifikuotam sąlyginiam gyvuliui;

32.2. institucijos, kuri turi teisę atestuoti, atestuotiesiems ir sertifikavimo įstaigos pagal Reglamentą (EB) Nr. 834/2007 bei Ekologinio žemės ūkio taisyklių reikalavimus sertifikuotiems sėklininkystės ūkiams už ekologinei sėklininkystei naudojamus plotus.

33. Viršijus Priemonės biudžete nustatytas metines lėšas, skirtas Priemonei įgyvendinti, pirmenybė teikiama paramos gavėjams, kurių valdos ar jų dalys yra „Natura 2000“ vietovėse, ir išmokos mokamos paramos gavėjams, įgyvendinantiems priemonę „Natura 2000“ vietovėse, kitiems paramos gavėjams išmoka gali būti mažinama proporcingai.

IX. SANKCIJŲ TAIKYMAS

34. Paramos gavėjui nesilaikant prisiimtų įsipareigojimų ir (arba) pažeidžiant kitus teisės aktų reikalavimus, numatomos trys privalomų sankcijų rūšys: paramos sumažinimas, paramos neskylimas ir (arba) paramos susigrąžinimas. Paramos sumažinimas, paramos neskylimas ir (arba) paramos susigrąžinimas taikomas einamaisiais metais deklaruotų duomenų pagrindu neatsižvelgiant į įsipareigojimų galiojimo laikotarpį.

35. Parama sumažinama, jei paramos gavėjas:

35.1. vėluoja pateikti paramos paraiškas, už kiekvieną pavėluotą darbo dieną apskaičiuota paramos suma einamaisiais metais mažinama 1 proc. Paramos paraiška, pateikta praėjus 25 kalendorinėms dienoms po paskutinės paramos paraiškų pateikimo dienos, nepriimama;

35.2. pavėluotai pateikia prašymą dėl paramos paraiškos duomenų keitimo, už kiekvieną pavėluotą darbo dieną paramos suma už tą lauką, kurio duomenys keičiami, mažinama 1 proc.;

35.3. per įsipareigojimų laikotarpį, nuo pirmoje paraiškoje nurodyto ploto paramos gavėjo paramos paraiškoje nurodytą lauko plotą sumažina ne daugiau kaip 3 proc., ir sumažėjusių laukų plotų suma neviršija 8.4 punkte nurodytos pagal Programą (Kraštovaizdžio tvarkymo programoje – pagal veiklą) leistinos ribos, parama einamaisiais metais nemokama tik už sumažėjusį plotą.

Jei per įsipareigojimų laikotarpį (nuo pirmos paraiškos pateikimo datos) paramos gavėjo paramos paraiškoje nurodytas lauko plotas sumažinamas daugiau kaip 3 proc. ir sumažėjusių

laukų plotų suma neviršija 8.4 punkte nurodytos pagal Programą (Kraštovaizdžio tvarkymo programoje – pagal veiklą) leistinos ribos, parama einamaisiais metais nemokama tik už sumažėjusį plotą ir paramos gavėjas grąžina visą už sumažėjusį plotą gautą paramą.

Jei per įsipareigojimų laikotarpį paramos gavėjo paramos paraiškoje nurodytas lauko plotas sumažinamas daugiau kaip 3 proc. ir sumažėjusių laukų plotų suma viršija 8.4 punkte nurodytą pagal Programą (Kraštovaizdžio tvarkymo programoje – pagal veiklą) leistiną ribą, paramos gavėjas grąžina visą už sumažėjusį plotą gautą paramą ir trejiems ateinantiems metams įvertinus sumažėjusį plotą apskaičiuota paramos pagal Programą (Kraštovaizdžio tvarkymo programoje – pagal veiklą) suma sumažinama 3 proc.

Jeigu nuo pirmosios paraiškos pateikimo datos per įsipareigojimų laikotarpį veikla vykdoma nebe tų pačių paraiškoje nurodytų kontrolinių žemės sklypų laukų plotuose, nors bendras pagal paraišką (-as) įsipareigotas plotas nesumažėjo (ši nuostata netaikoma veikloms „Ražienų laukai per žiemą“ ir „Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamoje žemėje“), taikomos aukščiau išvardytos 37.3 punkto nuostatos. Sankcija už šiame punkte numatytą pažeidimą netaikoma, kai plotas, kuriame įgyvendinamos Priemonės programos ar veiklos, yra apželdinamas mišku, kai valdos perėmėjas su valda perima perleidėjo prisiimtus įsipareigojimus ir kai nuomojamos ar panaudos sutarties pagrindu valdomos valstybinės žemės nuomos ar panaudos sutartis nutraukiama valstybės iniciatyva;

35.4. įgyvendindamas „Ekologinio ūkininkavimo“ programą patikrų ūkyje metu nustatytais terminais nepateikia produkcijos realizavimo pagrindimo dokumentų, 50 proc. paramos nemokama už tą pasėlių grupę, už kurią nepateikiami realizavimo dokumentai;

35.5. nesilaiko programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklose nurodyto reikalavimo nenaudoti pesticidų, trąšų, kalkinimo priemonių, išmoka mažinama 10 proc. visos apskaičiuotos paramos sumos pagal kiekvieną veiklos atskiro reikalavimo pažeidimą atskirai. Kai nesilaiko programos „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ nurodyto reikalavimo nenaudoti pesticidų ir trąšų, išmoka mažinama 10 proc. (pagal kiekvieną nustatytą pažeidimą atskirai) visos apskaičiuotos paramos sumos pagal programą.

Tais atvejais, jei nustatomi keli pažeidimai (trąšų ir/arba pesticidų naudojimas arba kalkinimas), nustatytų sankcijų dydžiai yra sumuojami;

35.6. nesilaiko programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklose nurodyto reikalavimo išsaugoti pavienius medžius, išmoka mažinama 10 proc. visos apskaičiuotos paramos sumos pagal kiekvieną veiklą atskirai;

35.7. deklaruotas plotas viršija faktinį nuo 3 iki 20 proc. arba 2 ha, einamaisiais metais parama mokama už faktinį plotą, sumažintą du kartus, iš faktinio ploto atėmus deklaruoto ir faktinio plotų skirtumo dydžius (sankcijos dėl neteisingo deklaravimo taikomos vienodai remiamų pasėlių ir žemės ūkio naudmenų lygiu);

35.8. nesilaiko bent vieno iš visų likusių reikalavimų, išvardytų pagal programas (programoje „Kraštovaizdžio tvarkymas“ – pagal veiklas), išskyrus 8.18.2 ir 9.5.5 punktuose numatytų reikalavimų, iki 30 proc. pagal programą (Kraštovaizdžio tvarkymo programoje – pagal veiklą) paramos paraiškoje įsipareigoto ploto, einamaisiais metais išmoka mažinama 15 proc. nuo visos apskaičiuotos pagal programą (programą „Kraštovaizdžio tvarkymas“ – pagal veiklą) paramos sumos, sankcijos dydis padidinamas 15 proc. už kiekvieno likusio reikalavimo nesilaikymą;

35.9. tais pačiais kalendoriniais metais padaro pažeidimų ir pagal 35.5, ir pagal 35.8 punktus, einamaisiais metais išmoka mažinama 40 proc., arba kai tais pačiais kalendoriniais metais padaroma pažeidimų ir pagal 35.6, ir pagal 35.8 punktus. Einamaisiais metais išmoka mažinama 40 proc. visos apskaičiuotos paramos sumos pagal programas (programoje „Kraštovaizdžio tvarkymas“ – pagal veiklas);

35.10. nesilaiko veiklos „Ražienų laukai per žiemą“ taisyklių 9.5.5 punkte nurodyto reikalavimo – atlikti lengvą paviršiaus kultivavimą, išmoka mažinama 10 proc. visos apskaičiuotos paramos sumos pagal šią veiklą;

35.11. nedeklaravo atskirų žemės ūkio naudmenų ir pasėlių laukų (išskyrus esančių

namų valdos žemėje) plotų:

35.11.1. nustatius, kad skirtumo tarp viso pagal visas priemones deklaruoto ploto ir viso pagal visas priemones deklaruoto ploto bei viso nedeklaruotų laukų ploto sumos santykis su visu pagal visas priemones deklaruotu plotu viršija 3 proc., bet neviršija 30 proc., parama pagal priemonę sumažinama 1 proc.;

35.11.2. nustatius, kad skirtumo tarp viso pagal visas priemones deklaruoto ploto ir viso pagal visas priemones deklaruoto ploto bei viso nedeklaruotų laukų ploto sumos santykis su visu pagal visas priemones deklaruotu plotu viršija 30 proc., parama pagal priemonę sumažinama 2 proc.;

35.11.3. nustatius, kad skirtumo tarp viso pagal visas priemones deklaruoto ploto ir viso pagal visas priemones deklaruoto ploto bei viso nedeklaruotų laukų ploto sumos santykis su visu pagal visas priemones deklaruotu plotu viršija 50 proc., parama pagal priemonę sumažinama 3 proc.;

35.12. jei nesilaiko taisyklių 8.6 punkte nurodyto reikalavimo, išmoka mažinama 1 proc. visos apskaičiuotos paramos sumos;

35.13. jei nesilaiko taisyklių 8.7 punkte nurodytų Pagrindinių reikalavimų, pareiškėjui taikomos 5 priedo 3 skiltyje nurodytos sankcijos;

35.14. jei nesilaiko taisyklių 8.8.2 punktuose nurodytų reikalavimų, išmoka mažinama 1 proc. visos apskaičiuotos paramos sumos;

35.15. jei nesilaiko 8.8.1, 8.9.1 punktuose nurodytų reikalavimų, pareiškėjui taikomos sankcijos vadovaujantis Sankcijų už kompleksinės paramos reikalavimų pažeidimą taikymo metodika;

35.16. jei nesilaiko taisyklių 8.9.2 punktuose nurodytų reikalavimų pildyti trąšų naudotojų valdoje apskaitos žurnalo, išmoka mažinama 1 proc. visos apskaičiuotos paramos sumos;

35.17. jei nesilaiko taisyklių 8.10 punkte nurodyto reikalavimo, išmoka mažinama 1 proc. visos apskaičiuotos paramos sumos;

35.18. kitais teisės aktų numatytais atvejais.

36. Parama neskiriama:

36.1. parama pagal visas Priemonės programas („Ekologinis ūkininkavimas“, „Kraštovaizdžio tvarkymas“ ir „Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas“) einamaisiais metais neskiriama:

36.1.1. kai deklaruotas plotas viršija faktinį daugiau kaip 20 proc.;

36.1.2. kai nustatytas didesnis kaip 0,5 proc. arba 1 ha, bet ne daugiau kaip 20 proc. ploto tyčinis neteisingas deklaravimo atvejis;

36.1.3. kai nustatytas didesnis kaip 20 proc. ploto tyčinis neteisingas deklaravimas, išmoka einamaisiais metais nemokama, be to, pareiškėjui taikoma ilgalaikė sankcija, lygi deklaruoto ir nustatyto ploto skirtumui;

36.1.4. pareiškėjui neleidus atlikti patikros vietoje visuose arba dalyje deklaruotų laukų, pareiškėjui taikomos nuostatos dėl tyčinio neteisingo deklaravimo. Jei pareiškėjas patikros vietoje metu nepateikia dokumentų, susijusių su prisiimtų įsipareigojimų vykdymu, laikoma, kad jis įsipareigojimo nesilaiko (išskyrus teisės aktuose nustatytus atvejus, kai pareiškėjui, neturinčiam reikiamų dokumentų patikros vietoje metu, leidžiama per nustatytą laikotarpį pateikti juos Agentūrai);

36.1.5. jei paraiškos vertinimo metu arba patikros metu nustatoma, kad pareiškėjas, vykdančis programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklą „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“, prašo paramos ne už natūralias ar pusiau natūralias pievas, apibrėžtas šių taisyklių 3 punkte;

36.1.6. jei paraiškos vertinimo metu arba patikros metu nustatoma, kad pareiškėjas, dalyvaujantis programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikloje „Šlapynių tvarkymas“, prašo paramos ne už šlapynes, apibrėžtas šių taisyklių 3 punkte;

36.1.7. kai deklaruotas plotas viršija faktinį daugiau kaip 50 proc., pareiškėjui taikoma

ilgalaikė sankcija, lygi deklaruoto ir nustatyto ploto skirtumui;

36.1.8. kitais teisės aktų numatytais atvejais;

36.2. parama pagal programas (programoje „Kraštovaizdžio tvarkymas“ – pagal veiklas) einamaisiais metais neskiriama:

36.2.1. jei nesilaikoma įsipareigojimo kasmet teikti paraišką (nepateikus paraiškos ir iki rugsėjo 1 d. nepateikus Agentūrai dokumentų su nurodyta paraiškos nepateikimo priežastimi), taikomos šių taisyklių 36.3 punkto nuostatos;

36.2.2. jei nesilaikoma reikalavimų, išvardytų pagal programas (programoje „Kraštovaizdžio tvarkymas“ – pagal veiklas), išskyrus 8.18.2 ir 9.5.5 punktuose numatytų reikalavimų, bei nustačius 35.5 ir 35.6 punktuose numatytų pažeidimų, daugiau kaip 30 proc. pagal programą (programoje „Kraštovaizdžio tvarkymas“ – pagal veiklą) paramos paraiškoje įsipareigoto ploto;

36.2.3. pakartotinai padarius pažeidimą, numatytą šių Taisyklių 35.8 punkte;

36.2.4. kai tais pačiais kalendoriniais metais padaroma pažeidimų ir pagal 35.5, ir pagal 35.8 punktus;

36.2.5. kai nesilaikoma programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veiklų 9.1.3, 9.1.6, 9.2.5 punktuose nurodytų reikalavimų, nustačius pažeidimų iki 5 proc. imtinai, parama sumažinama 50 proc. pagal veiklas;

36.2.6. jei nustatoma, kad paramos gavėjas, dalyvaujantis programoje „Ekologinis ūkininkavimas“, nesilaikė 9.9 punkte reikalavimo laikytis Ekologinio žemės ūkio taisyklių ir reikalavimų, numatytų Reglamente (EB) Nr. 834/2007, ne trumpesnę kaip įsipareigojimuose numatytą laikotarpį, taikomos 35.8 ir 36.2.2 punktuose nurodytos sankcijos;

36.2.7. kitais teisės aktų numatytais atvejais;

36.2.8. atliekant ilgalaikių sankcijų išskaičiavimą, atsižvelgiama į pateiktų paraiškų pagal kitas Programos priemones pateikimo datą ir mokėjimus. Ilgalaikės sankcijos yra išskaičiuojamos iš bet kokios pareiškėjas per trejus kalendorinius metus, einančius po tų kalendorinių metų, kuriais nustatytas pažeidimas, priskaičiuotos paramos sumos (mokamos iš Europos žemės ūkio garantijų fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ar valstybės biudžeto lėšų, kurių asignavimų valdytojas yra Žemės ūkio ministerija), išskyrus investicines Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones. Ilgalaikės sankcijos gali būti pradėtos išskaičiuoti iš paramos sumos, priskaičiuotos pažeidimo nustatymo metais.

36.3. Paramos susigrąžinimas taikomas:

36.3.1. pakartotinai padarius pažeidimą, numatytą šių Taisyklių 36.2.1 ir 36.2.2 punktuose;

36.3.2. jei nutraukiamas įsipareigojimų pagal programas vykdymas nepasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui;

36.3.3. kitais teisės aktų numatytais atvejais.

37. Šių taisyklių 36.3.2 punkto nuostata netaikoma:

37.1. kai pareiškėjo (paramos gavėjo) agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimas yra pakeičiamas į žemės ūkio paskirties žemės apželdinimo įsipareigojimą pagal Reglamento (EB) Nr. 1698/2005 43 straipsnį laikantis šios straipsnio dalies pirmosios pastraipos a ir b punktų reikalavimų;

37.2. kai valdos perėmėjas su valda perima perleidėjo prisiimtus įsipareigojimus;

37.3. kai nuomojamos ar panaudos sutarties pagrindu valdomos valstybinės žemės nuomos ar panaudos sutartis nutraukiama valstybės iniciatyva ir kitais nenumatytais atvejais;

37.4. kai paramos gavėjas dalyvavo priemonėje ir laikėsi įsipareigojimų pagal Priemonės programą ne mažiau kaip 3 metus nuo paramos paraiškos pateikimo dienos ir galutinai nutraukia žemės ūkio veiklą. Galutinai nutraukus žemės ūkio veiklą valdos išregistruoti iš valdų registro nereikia, galima laikyti gyvulius ir užsiimti žemės ūkio veikla savo reikmėms, tačiau negalima vykdyti veiklos, susijusios su žemės ūkio produktų gamyba, teikti paslaugų žemės ūkiui ir negalima deklaruoti ŽŪN ir pasėlių

38. Jei įsipareigojimų nesilaikoma dėl aplinkybių (*force majeure*), nurodytų reglamento

(EB) Nr. 1974/2006 47 straipsnio 1 dalyje, sankcijos netaikomos, pareiškėjas informuoja Agentūrą per 10 darbo dienų nuo *force majeure* paskutinės veikimo dienos.

39. Sankcijos už kompleksinės paramos reikalavimų nesilaikymą numatytos atskirame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakyme. Jei nesilaikoma programoje nustatytų šienavimo pabaigos ir žolės išvežimo terminų, taikoma sankcija už Žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų apraše nurodytų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų (toliau – GAAB reikalavimai) nesilaikymą. Jei GAAB reikalavimų pažeidimas nustatomas lauko dalyje, laikoma, kad šis laukas neatitinka GAAB reikalavimo, nustačius GAAB reikalavimų ir valdymo reikalavimų pažeidimą:

39.1. jei lauko plotas, kuriame nustatomas GAAB reikalavimų pažeidimas, yra didesnis nei 1 ha arba sudaro daugiau nei 10 proc. viso faktinio lauko ploto, laikoma, kad toks laukas neatitinka GAAB reikalavimo (taikoma šių taisyklių 39 punkte minimo Aprašo 1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 1.6, 1.7 punktuose nurodytų GAAB reikalavimų nesilaikymo atveju).

39.2. jei GAAB reikalavimų pažeidimas nustatomas lauko dalyje, laikoma, kad toks laukas neatitinka GAAB reikalavimo (taikoma šių taisyklių 39 punkte minimo Aprašo 1.4, 1.8, 1.9, 1.10 ir 2 punktuose nurodytų GAAB reikalavimų nesilaikymo atveju);

39.3. už GAAB reikalavimų ir valdymo reikalavimų pažeidimus sankcijos skaičiuojamos pagal atskiru Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintą metodiką.

40. Einamaisiais metais taikomų sankcijų suma negali viršyti 100 proc. mokėtinos paramos sumos.

X. VALDOS PERDAVIMAS

41. Paramos gavėjui perdavus Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre įregistruotas valdas, parama teikiama valdos perėmėjui.

42. Jei visa valda arba dalis valdos perduodama po to, kai valdos perdavėjas jau yra pateikęs paramos paraišką, bet dar neįvykdęs visų reikalavimų, nustatytų pagal Priemonės programas „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“, „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“, valdos perdavėjui parama neskiriama. Tokiu atveju parama skiriama valdos perėmėjui, jei:

42.1. valdos arba dalies valdos perėmėjas po paramos paraiškų surinkimo termino pabaigos iki lėšų pervedimo pareiškėjui dienos informuoja Agentūrą arba savivaldybę (seniūniją) pagal valdos registravimo vietą apie valdos perėmimą, pateikdamas pranešimą apie valdos perėmimą, prašymą skirti paramą bei valdos perėmimo faktą patvirtinančius dokumentus (žemės, kito nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo, nuomos, panaudos ar kitos sutarties kopiją, paveldėjimo teisės liudijimo kopiją ar pan.);

42.2. valdos arba dalies valdos perėmėjas prisiima atsakomybę toliau laikytis įsipareigojimų ir vykdyti reikalavimus, kurie kyla iš perdavėjo paramos paraiškos pagal Priemonės programas „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“, „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“. Valdos arba dalies valdos perėmėjui, dalyvaujančiam programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikloje „Ražienų laukai per žiemą“ ir turinčiam maksimalų leistiną nustatytą ražienoms tinkamą augalų plotą, perimant valdą arba dalį valdos iš perdavėjo, dalyvaujančio programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikloje „Ražienų laukai per žiemą“, parama už perimtus laukus nemokama.

43. Valdos arba dalies valdos perdavėjas pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro nuostatų, reikalavimus per 30 kalendorinių dienų nuo valdos perdavimo dienos privalo atnaujinti pasikeitusius valdos registravimo duomenis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre.

44. Jei visa valda arba dalis valdos perduodama po to, kai valdos perdavėjas jau yra pateikęs paramos paraišką ir yra įvykdęs visus reikalavimus, nustatytus pagal Priemonės programas „Kraštovaizdžio tvarkymo“, „Ekologinis ūkininkavimas“, „Rizikos“ vandens

telkinių būklės gerinimas“, jis turi informuoti Agentūrą apie valdos perdavimą (išskyrus valdos perdavėjo mirties atvejus, kai priimti atsakomybę toliau laikytis įsipareigojimų ir informuoti Agentūrą apie valdos perėmimą pagal šių Taisyklių 45.1 ir 45.2 punktuose nustatytus reikalavimus turi valdos perėmėjas).

45. Valdos arba dalies valdos perėmėjas prisiima atsakomybę toliau laikytis įsipareigojimų, kurie kyla iš perdavėjo paraiškos gauti paramą pagal Priemonę.

XI. SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS

46. Pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, nesutinkantis su Agentūros priimtais sprendimais ar veiksmais (neveikimu), turi teisę juos apskųsti.

47. Agentūros konkrečių valstybės tarnautojų ir (arba) darbuotojų veiksmus (neveikimą) pareiškėjas gali apskųsti Agentūros direktoriui raštu per 15 darbo dienų nuo tos dienos, kai jis sužinojo ar turėjo sužinoti apie tokius veiksmus (neveikimą).

48. Agentūros sprendimai arba veiksmai (neveikimas) gali būti skundžiami Žemės ūkio ministerijai, Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

XII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

49. Už paramos paraiškoje, žemėlapių fragmentuose bei kituose dokumentuose pateiktų duomenų teisingumą atsako juos pateikę pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai.

50. Už pareiškėjų informavimą paramos teikimo klausimais, paraiškų bei kitų dokumentų priėmimą, patikrinimą, registravimą, duomenų įvedimą į informacinę sistemą bei perdavimą Centrai jo nustatyta tvarka ir terminais atsakingos savivaldybės (seniūnijos).

51. Už administracinę patikrą, patikrą vietoje, paramos dydžio apskaičiavimą ir išmokėjimą paramos gavėjams, lėšų apskaitą, ataskaitų teikimą atsako Agentūra.

52. Už nuotolinę patikrą bei jos rezultatų pateikimą Agentūrai, už administracinei patikrai atlikti reikiamų duomenų pateikimą Agentūrai atsako Centras.

53. Už Ekologinio žemės ūkio taisyklių laikymosi tinkamą kontrolę ir sertifikavimą atsako ekologinę žemės ūkio ir maisto produktų gamybą sertifikuojančios žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintos sertifikavimo įstaigos.

54. Pareiškėjai, gavę išmokas neteisėtai, arba asmenys, prisidėję prie neteisėtų išmokų gavimo (sąmoningai patvirtinę klaidingus duomenis), atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-202](#), 2008-04-11, Žin., 2008, Nr. 43-1613 (2008-04-15), i. k. 1082330ISAK003D-202

Nr. [3D-230](#), 2009-04-07, Žin., 2009, Nr. 41-1581 (2009-04-11), i. k. 1092330ISAK003D-230

Nr. [3D-328](#), 2010-04-08, Žin., 2010, Nr. 41-1995 (2010-04-10), i. k. 1102330ISAK003D-328

Nr. [3D-201](#), 2011-03-16, Žin., 2011, Nr. 34-1631 (2011-03-22), i. k. 1112330ISAK003D-201

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų
programos priemonės „Agrarinės
aplinkosaugos išmokos“ programų
„Kraštovaizdžio tvarkymas“,
„Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“
vandens telkinių būklės gerinimas“
įgyvendinimo taisyklių
1 priedas
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2011 m. kovo 16 d.
įsakymo Nr. 3D-201 redakcija)

**GYVULIŲ PERSKAIČIAVIMAS Į SUTARTINIUS GYVULIUS (ĮGYVENDINANT
PROGRAMAS „KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMAS“ IR „RIZIKOS“ VANDENS
TELKINIŲ BŪKLĖS GERINIMAS“)**

Buliai, karvės ir kiti galvijai, vyresni nei 2 metų, arkliai, vyresni nei 6 mėnesių	1 SG
Galvijai nuo 6 mėnesių iki 2 metų	0,6 SG
Galvijai, jaunesni nei 6 mėnesių	0,4 SG
Avys	0,15 SG
Ožkos	0,015 SG

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų
programos priemonės „Agrarinės
aplinkosaugos išmokos“ programų
„Kraštovaizdžio tvarkymas“,
„Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“
vandens telkinių būklės gerinimas“
įgyvendinimo taisyklių
2 priedas
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2011 m. kovo 16 d.
įsakymo Nr. 3D-201 redakcija)

RAŽIENŲ LAUKAMS TINKAMŲ AUGALŲ SĄRAŠAS

1. Avižos
 2. Grikiai
 3. Kviečiai (vasariniai)
 4. Kviečiai (žieminiai)
 5. Kvietrugiai (vasariniai)
 6. Kvietrugiai (žieminiai)
 7. Miežiai (salykliniai)
 8. Miežiai (vasariniai, nesalykliniai)
 9. Miežiai (žieminiai, nesalykliniai)
 10. Rugiai
 11. Sėmeniniai (aliejiniai) linai
 12. Sėmeniniai (aliejiniai) linai sėklai
 13. Sojos
 14. Sorgas (grūdinis)
 15. Soros
 16. Strypainiai (kanarėlių lesalas)
 17. Rapsai (vasariniai)
 18. Rapsai (žieminiai)
 19. Rapsukai
 20. Lubinai (saldieji)
 21. Lubinai (pašarui)
 22. Žirniai
 23. Pupos (lauko)
 24. Varpinių, baltyminių (žirnių, lauko pupų ir saldžiųjų lubinų) ir aliejinių augalų mišiniai (kuriuose baltyminiai augalai yra vyraujantys)
 25. Varpinių, baltyminių (kitų nei žirnių, lauko pupų ar saldžiųjų lubinų) ir aliejinių augalų mišiniai
 26. Varpinių, baltyminių (žirnių, lauko pupų ir saldžiųjų lubinų) ir aliejinių augalų mišiniai (kuriuose baltyminiai augalai nėra vyraujantys)
 27. Varpinių ir ankštinių (išskyrus vikius) javų mišiniai
 28. Vikiai ir jų mišiniai
 29. Kiti varpiniai javai, įskaitant jų mišinius
 30. Ruginiai vikiai sėklai
 31. Sėjamieji vikiai sėklai
 32. Kukurūzai grūdams
 33. Kukurūzai silosui, žaliajam pašarui
-

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-516](#), 2008-09-24, Žin., 2008, Nr. 111-4249 (2008-09-27), i. k. 1082330ISAK003D-516

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų
programos priemonės „Agrarinės
aplinkosaugos išmokos“ programų
„Kraštovaizdžio tvarkymas“,
„Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“
vandens telkinių būklės gerinimas“
įgyvendinimo taisyklių
3 priedas
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2011 m. kovo 16 d.
įsakymo Nr. 3D-201 redakcija)

MEDINGŲJŲ AUGALŲ SĄRAŠAS

1. Apyninė liucerna (*Medicago lupulina*).
 2. Australinė pilkoji arba sidabrinė zunda (*Eryngium*).
 3. Baltasis dobilas (*Trifolium repens*).
 4. Baltieji dobilai (*Trifolium reperis*).
 5. Bandrenis (*Echinops*).
 6. Barkūnas baltažiedis (*Meluotus albus*).
 7. Barkūnas geltonžiedis (*Meluotus officinalis*).
 8. Darželinė žiomenė (*Dracocephalum moldavicum* L.).
 9. Facelija (*Phacelia tanacetifolia* Benth.).
 10. Garstyčia (*Sinapis*).
 11. Judra (*Camelina*).
 12. Katžolė (*Nepeta cataria*) ir kt. rūšys.
 13. Kvapioji aniužė (*Elscholtzia cristata* Willd.).
 14. Mėlynžiedė liucerna (*Medicago sativa*).
 15. Ožiarūtis (*Galega orientalis*).
 16. Paprastasis čiobrelis (*Teucrium serpyllum*) ir kt. rūšys.
 17. Paprastasis ežėinis (*Echium vulgare* L.).
 18. Paprastasis garždenis (*Lotus corniculatus*).
 19. Paprastasis kmynas (*Carum carvi*).
 20. Paprastasis raudonėlis (*Origanum vulgare*).
 21. Rausvasis dobilas (*Trifolium hybridum*).
 22. Raudonasis dobilas (*Trifolium pratense*).
 23. Sėjamasis esparcetas (*Onobrychis viciifolia*).
 24. Šiurkščioji taukė (*Symphylum asperum*).
 25. Tikroji levanda (*Lavandula angustifolia*).
 26. Vaistinė agurklė (*Borago officinalis* L.).
 27. Vaistinė juozažolė (*Hyssopus officinalis* L.).
 28. Vaistinė melisa (*Mellisa officinalis* L.).
-

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų
programos priemonės „Agrarinės
aplinkosaugos išmokos“ programų
„Kraštovaizdžio tvarkymas“,
„Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“
vandens telkinių būklės gerinimas“
įgyvendinimo taisyklių
4 priedas
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2011 m. kovo 16 d.
įsakymo Nr. 3D-201 redakcija)

MEDŽIŲ IR KRŪMŲ SĄRAŠAS

1. Baltoji sedula (*Cornus alba*).
2. Erškėtis (*Rosa*).
3. Europinis kukmedis (*Taxus baccata*).
4. Forsitija (*Forsythia*).
5. Grauzėlinė gudobelė (*Crataegus laevigata*).
6. Jazminas (*Philadelphus*).
7. Juodauogis šėivamedis (*Sambucus nigra*).
8. Mažalapė liepa (*Tilia cordata*).
9. Ožekšnis (*Euonymus*).
10. Paprastasis putinas (*Viburnum opulus*).
11. Raudonoji sedula (*Cornus sanguinea*).
12. Raudonuogis šėivamedis (*Sambucus racemosa*).
13. Paprastasis kadagys (*Juniperus communis*).
14. Paprastasis ligustras (*Ligustrum vulgare*).
15. Putinalapis pūslenis (*Physicarpus opulifolius*).
16. Paprastasis skroblas (*Carpinus betulus*).
17. Raugeriškis (*Berberis vulgaris*).
18. Vakarinė tuja (*Thuja occidentalis*).
19. Valgomasis sausmedis (*Lonicera caerulea*).
20. Vienapiestė gudobelė (*Crataegus monogyna*).
21. Žvilgantysis kaulenis (*Cotoneaster lucidus*).

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-516](#), 2008-09-24, Žin., 2008, Nr. 111-4249 (2008-09-27), i. k. 1082330ISAK003D-516

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programų „Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ įgyvendinimo taisyklių
5 priedas
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2011 m. kovo 16 d. įsakymo Nr. 3D-201 redakcija)

Priemonė „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“		
Programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikla „Natūralių ir pusiau natūralių pievų tvarkymas“	Pagrindiniai reikalavimai pagal programas	Sankcijos dydis
1. Pievose nenaudoti pesticidų, trąšų, kalkinimo priemonių.	Per metus į dirvą patenkančio azoto (tręšiant mėšlu, srutomis ir ganant gyvulius) kiekis negali viršyti 170 kg/ha.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
	Augalų apsaugos produktų profesionalieji naudotojai žemės ūkio valdose turi naudoti tik registruotus augalų apsaugos produktus ir tvarkyti Augalų apsaugos produktų įvežimo, sandėliavimo, prekybos ir naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 (Žin., 2004, Nr. 15-481 ; 2010, Nr. 92-4868), nustatytos formos apskaitos žurnalą.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
2. Pievas kasmet šienauti arba ganyti gyvulius, laikantis šių reikalavimų: 2.1. Šienavimą pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;	<i>Natura 2000</i> vietovėse žemės ūkio paskirties žemėje šienavimą pradėti ne anksčiau kaip birželio 15 d.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
2.2. gyvulius pradėti ganyti ne anksčiau kaip birželio 15 d.	Ūkyje laikomų ūkinių gyvūnų kiekis neturi viršyti 1,7 SG vienam hektarui ŽŪN.	3 proc. pagal priemonę apskaičiuoto išmokų dydžio.
3. Nearti pievų ir nesėti jų kultūrinėmis žolėmis.	Deklaruotame plote, kuris yra <i>Natura 2000</i> teritorijoje, esančios natūralios pievos ir ganyklos neturi būti aptartos, persėtos kultūrinėmis žolėmis ar apsodintos mišku. Taikoma tik toms teritorijoms, kuriose šios veiklos yra draudžiamos pagal Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą (Žin., 1993, Nr. 63-1188 ; 2001, Nr. 108-3902).	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.

4. Pievose išsaugoti pavienius medžius.	Valstybės saugomi botaniniai gamtos paveldo objektai – medžiai ir krūmai, augantys deklaruotuose plotuose, negali būti iškertami, išskyrus atvejus, jei medžiai, krūmai yra nulaužti ar išversti vėjo ar sniego, taip pat nudžiūvę medžiai, krūmai, keliantys grėsmę žmonėms, pastatams, eismui.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
5. Pievas nuganyti ir (ar) nušienauti, išvežti nušienautą žolę iki rugsėjo 30 d. Susmulkintą nušienautą žolę paskleisti draudžiama.	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
6. Neįrengti naujų drenavimo ar laistymo sistemų.	<i>Natura 2000</i> vietovėse žemės ūkio paskirties žemėje draudžiama sausinti ar kitaip keisti hidrologinį režimą.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
Programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikla „Šlapynių tvarkymas“		
1. Šlapynėse nenaudoti pesticidų, trąšų, kalkinimo priemonių.	Per metus į dirvą patenkančio azoto (tręšiant mėšlu, srutomis ir ganant gyvulius) kiekis negali viršyti 170 kg/ha.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
	Augalų apsaugos produktų profesionalieji naudotojai žemės ūkio valdose turi naudoti tik registruotus augalų apsaugos produktus ir tvarkyti Augalų apsaugos produktų įvežimo, sandėliavimo, prekybos ir naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 (Žin., 2004, Nr. 15-481 ; 2010, Nr. 92-4868), nustatytos formos apskaitos žurnalą.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
2. Šlapynės kasmet šienauti arba jose ganyti gyvulius, laikantis šių reikalavimų:		
2.1. šienavimą pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;	<i>Natura 2000</i> vietovėse žemės ūkio paskirties žemėje šienavimą pradėti ne anksčiau kaip birželio 15 d.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama
2.2. gyvulius pradėti ganyti ne anksčiau kaip liepos 1 d.;	Ūkyje laikomų ūkinių gyvūnų kiekis neturi viršyti 1,7 SG vienam hektarui ŽŪN.	3 proc. pagal priemonę apskaičiuoto išmokų dydžio.
2.3. ganyti gyvulius tik nepiristus aptvaruose;	Ūkyje laikomų ūkinių gyvūnų kiekis neturi viršyti 1,7 SG vienam hektarui ŽŪN.	3 proc. pagal priemonę apskaičiuoto išmokų dydžio.
2.4. ganant gyvulius, jų tankis nuo liepos 1 d. iki rugpjūčio 1 d. neturi būti didesnis kaip 1 SG/ha (gyvulių perskaičiavimas į sutartinius gyvulius pateikiamas šių taisyklių 1 priede).	Ūkyje laikomų ūkinių gyvūnų kiekis neturi viršyti 1,7 SG vienam hektarui ŽŪN.	3 proc. pagal priemonę apskaičiuoto išmokų dydžio.

3. Šlapynėse išsaugoti pavienius medžius, iškirsti krūmus.	Valstybės saugomi botaniniai gamtos paveldo objektai – medžiai ir krūmai, augantys deklaruotuose plotuose, negali būti iškertami, išskyrus atvejus, jei medžiai, krūmai yra nulaužti ar išversti vėjo ar sniego, taip pat nudžiūvę medžiai, krūmai, keliantys grėsmę žmonėms, pastatams, eismui.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
4. Šlapynės nuganyti ir (ar) nušienauti, išvežti nušienautą žolę ir iškirstus krūmus iki kitų metų kovo 1 d. Susmulkintą nušienautą žolę paskleisti draudžiama.	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
5. Neįrengti naujų sausinimo sistemų.	<i>Natura 2000</i> vietovėse žemės ūkio paskirties žemėje draudžiama sausinti ar kitaip keisti hidrologinį režimą.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
Programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikla „ Vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos tvarkymas pievose “		
1. Nearti, nenaudoti trąšų ir pesticidų, nekalkinti.	Draudžiama paskleisti organines trąšas vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose, kaip tai nustatyta Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22-652 ; 1996, Nr. 2-43).	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
	Augalų apsaugos produktų profesionalieji naudotojai žemės ūkio valdose turi naudoti tik registruotus augalų apsaugos produktus ir tvarkyti Augalų apsaugos produktų įvežimo, sandėliavimo, prekybos ir naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 (Žin., 2004, Nr. 15-481 ; 2010, Nr. 92-4868), nustatytos formos apskaitos žurnalą.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
2. Nušienauti iki vandens linijos vieną kartą per metus arba ganyti gyvulius laikantis šių reikalavimų: 2.1. šienauti pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;	<i>Natura 2000</i> vietovėse žemės ūkio paskirties žemėje šienavimą pradėti ne anksčiau kaip birželio 15 d.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
2.2. nuganyti ir (ar) nušienauti, nušienautą žolę išvežti iki rugsėjo 30 d., tačiau nenuganyta žolė turi būti nušienauta;	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
2.3. ganyimą pradėti ne anksčiau kaip nuo	Ūkyje laikomų ūkinių gyvūnų kiekis neturi viršyti 1,7 SG vienam hektarui	3 proc. pagal priemonę

birželio 15 d. ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha;	ŽŪN.	apskaičiuoto išmokų dydžio.
2.4. nupjauta žolė negali būti paskleista privalomos pagal teisės aktų reikalavimus apsaugos juostos bei papildomai įrengtos juostos plote. Susmulkintą nušienautą žolę paskleisti draudžiama.	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
Programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikla „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamojoje žemėje“		
1. Paversti ariamąją žemę, kuri prieš metus buvo naudojama žemės ūkio produkcijai gaminti bei deklaruota tiesioginėms išmokoms gauti, į daugiametę pievą 5 m pločio juostoje greta pagal teisės aktus privalomos pakrantės apsaugos juostos, pirmaisiais metais apsėjant ją daugiamečių žolių mišiniu iki liepos 1 d.	Siekiant išvengti dirvos erozijos, ariamoje žemėje turi būti auginami žemės ūkio augalai arba laikomas juodasis pūdymas. Juodąjį pūdymą iki kiekvienų metų lapkričio 1 d. būtina apsėti arba apsodinti žemės ūkio augalais (ši nuostata netaikoma Kaimo plėtros 2004–2006 metų plano priemonės „Agrarinė aplinkosauga“ programoje „Ekologinis ūkininkavimas“ bei Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programoje „Ekologinis ūkininkavimas“ apsauginėse juostose deklaruojamuose juodojo pūdymo plotuose).	Parama nemokama už tą lauką, kuriame nustatytas pažeidimas.
2. Nearti, nenaudoti trąšų ir pesticidų.	Draudžiama paskleisti organines trąšas vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose, kaip tai nustatyta Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22-652 ; 1996, Nr. 2-43).	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
	Augalų apsaugos produktų profesionalieji naudotojai žemės ūkio valdose turi naudoti tik registruotus augalų apsaugos produktus ir tvarkyti Augalų apsaugos produktų įvežimo, sandėliavimo, prekybos ir naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 (Žin., 2004, Nr. 15-481 ; 2010, Nr. 92-4868), nustatytos formos apskaitos žurnalą.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama
3. Nušienauti iki vandens linijos vieną kartą per metus arba ganyti gyvulius laikantis šių reikalavimų: 3.1. šienauti pradėti ne anksčiau kaip liepos 15 d.;	<i>Natura 2000</i> vietovėse žemės ūkio paskirties žemėje šienavimą pradėti ne anksčiau kaip birželio 15 d.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
3.2. nuganyti ir (ar) nušienauti, nušienautą žolę išvežti iki rugsėjo 30 d. Tačiau nenuganyta žolė turi būti nušienauta;	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.

	2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	
3.3. nupjautos žolės negalima paskleisti privalomos pagal teisės aktų reikalavimus apsaugos juostos bei papildomai įrengtos juostos plote. Susmulkintą nušienautą žolę paskleisti draudžiama.	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
Programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikla „Ražienų laukai per žiemą“		
1. Po javapjūtės sutvarkyti šiaudus (surišti juos į ryšulius (ritinius) arba susmulkinti ir paskleisti paviršiuje).	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
2. Nepurkšti augalų apsaugos produktų po javapjūtės.	Augalų apsaugos produktų profesionalieji naudotojai žemės ūkio valdose turi naudoti tik registruotus augalų apsaugos produktus ir tvarkyti Augalų apsaugos produktų įvežimo, sandėliavimo, prekybos ir naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 (Žin., 2004, Nr. 15-481 ; 2010, Nr. 92-4868), nustatytos formos apskaitos žurnalą.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
3. Ražienų netręšti, nekalkinti ir neganyti gyvulių.	Per metus į dirvą patenkančio azoto (tręšiant mėšlu, srutomis ir ganant gyvulius) kiekis negali viršyti 170 kg/ha.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama
	Augalų apsaugos produktų profesionalieji naudotojai žemės ūkio valdose turi naudoti tik registruotus augalų apsaugos produktus ir tvarkyti Augalų apsaugos produktų įvežimo, sandėliavimo, prekybos ir naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 (Žin., 2004, Nr. 15-481 ; 2010, Nr. 92-4868), nustatytos formos apskaitos žurnalą.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
4. Nupjovus ražienoms tinkamus augalus, laukus palikti nesuartus iki kitų metų kovo 1 d.	Kiti žemės ūkio augalai bei jų ražienos negali būti deginami, išskyrus atvejus, numatytus Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
5. Atlikti lengvą paviršiaus kultivavimą (atlikus kultivavimo darbus turi aiškiai matytis ražienos) iki rugsėjo 30 d.	Žemės ūkio augalų laukuose neturi būti juos stelbiančių piktžolių.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
Programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikla „Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamojoje žemėje“		

1. Liepos–rugpjūčio mėn. arba balandžio–gegužės mėn. įsėti medingųjų augalų mišinio, susidedančio iš ne mažiau kaip 3 rūšių medingųjų augalų (medingųjų augalų sąrašas pateikiamas šių taisyklių 3 priede). Mišinio laukai įveisiami kaip atskiri laukai arba ne siauresnės kaip 6 m pločio juostos. Nei vienas iš medingųjų augalų, vertinant vizualiai, negali sudaryti daugiau kaip 70 proc. mišinio. Įsėtame plote gali būti randama ir neagresyvių varpinių augalų (pvz., tikrųjų eraičinų, avinių eraičinų, pievinių miglių), padedančių išvengti vienmečių piktžolių plitimo.	Siekiant išvengti dirvos erozijos, ariamoje žemėje turi būti auginami žemės ūkio augalai arba laikomas juodasis pūdymas. Juodąjį pūdyką iki kiekvienų metų lapkričio 1 d. būtina apsėti arba apsodinti žemės ūkio augalais (ši nuostata netaikoma Kaimo plėtros 2004–2006 metų plano priemonės „Agrarinė aplinkosauga“ programoje „Ekologinis ūkininkavimas“ bei Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programoje „Ekologinis ūkininkavimas“ apsauginėse juostose deklaruojamuose juodojo pūdyko plotuose).	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
2. Lokaliai pavojingų piktžolių (pvz., usnių, rūgštynių, pievinių žilių) naikinimui gali būti naudojamas tik rankų darbas.	Ariamos žemės, ganyklų arba pievų, taip pat daugiamečių ganyklų arba pievų plotuose, sodų ir uogynų tarpueiliuose neturi būti sustabarėjusių, taip pat sėklas subrandinusių arba išbarsčiusių piktžolių (kiečių, usnių, varnalėšų, dilgėlių ir kt.). Pavienių piktžolių ar žolės kupstų buvimas nelaikomas pažeidimu.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
3. Nenaudoti pesticidų, trąšų, nekalkinti.	Per metus į dirvą patenkančio azoto (tręšiant mėšlu, srutomis ir ganant gyvulius) kiekis negali viršyti 170 kg/ha.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama
	Augalų apsaugos produktų profesionalieji naudotojai žemės ūkio valdose turi naudoti tik registruotus augalų apsaugos produktus ir tvarkyti Augalų apsaugos produktų įvežimo, sandėliavimo, prekybos ir naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 (Žin., 2004, Nr. 15-481 ; 2010, Nr. 92-4868), nustatytos formos apskaitos žurnalą.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
4. Vėlyvam žydėjimui stimuliuoti ne vėliau kaip iki liepos 1 d. nupjauti pusę ploto, o ne vėliau kaip rugsėjo 30 d. nupjauti visą plotą. Nupjautą žolę būtina išvežti iki rugsėjo 30 d.	Kiti žemės ūkio augalai bei jų ražienos negali būti deginami, išskyrus atvejus, numatytus Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
5. Medingojo mišinio plotuose nuo rugsėjo 15 d. gali būti gunami gyvuliai.	Ūkyje laikomų ūkinių gyvūnų kiekis neturi viršyti 1,7 SG vienam hektarui ŽŪN.	3 proc. pagal priemonę apskaičiuoto išmokų dydžio.
Programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikla „Kraštovaizdžio elementų valdoje (gyvatvorių) tvarkymas“		
1. Per vegetacijos laikotarpį nuo liepos 31 d.	Žemės ūkio augalų laukuose neturi būti juos stelbiančių piktžolių.	Parama už lauką, kuriame

gyvatvorė turi būti periodiškai karpoma ir prižiūrima, palaikant tvarkingą gyvatvorės formą.		nustatytas pažeidimas, nemokama.
2. Gyvatvorės turi būti šalia arba ne toliau kaip 5 m nuo deklaruojamų pagal kitas paramos schemas laukų (gyvatvorė negali dalyti lauko į kelias dalis). Jei gyvatvorė yra (priklauso) namų valdoje, ji turi ribotis su lauku (-ais), kuris jau deklaruotas išmokoms pagal kitas paramos schemas gauti.	Žemės ūkio augalų laukuose neturi būti juos stelbiančių piktžolių.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
Programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikla „Melioracijos griovių tvarkymas“		
1. Nušienauti melioracijos griovių šlaitus kartą per metus (pradėti šienavimą ne anksčiau kaip liepos 15 d. ir baigti rugsėjo 30 d., žolė negali būti tolygiai paskleista melioracijos griovių šlaituose, draudžiama susmulkintą nušienautą žolę paskleisti melioracijos griovių šlaituose).	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
2. Iškirsti krūmus nuo melioracijos griovių šlaitų iki rugsėjo 30 d.	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
3. Nušienautą žolę ir iškirštus krūmus išvežti iki rugsėjo 30 d.	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
Programa „Ekologinis ūkininkavimas“		
1. Laikytis Ekologinio žemės ūkio taisyklių ir reikalavimų, numatytų reglamente (EB) Nr. 834/2007, ne trumpesni kaip įsipareigojimuose numatytą laikotarpį.	Žemės ūkio veiklos subjektai privalo laikytis sėjomainos reikalavimų. Avižos, grikliai, kviečiai, kvietrugiai, miežiai, rugiai, rapsai tame pačiame lauke gali būti auginami ne ilgiau kaip 3 metus iš eilės. Žieminių ir vasarinių grūdinių, rapsų augalų pasėliai laikomi skirtingomis augalų rūšimis.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
Programa „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“		
1. Ariamojoje žemėje pirmaisiais metais įsėti	Siekiant išvengti dirvos erozijos, ariamoje žemėje turi būti auginami žemės	Parama už lauką, kuriame

daugiametės žolės iki liepos 1 d.	ūkio augalai arba laikomas juodasis pūdymas. Juodąjį pūdyką iki kiekvienų metų lapkričio 1 d. būtina apsėti arba apšodinti žemės ūkio augalais (ši nuostata netaikoma Kaimo plėtros 2004–2006 metų plano priemonės „Agrarinė aplinkosauga“ programoje „Ekologinis ūkininkavimas“ bei Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programoje „Ekologinis ūkininkavimas“ apsauginėse juostose deklaruojamuose juodojo pūdyko plotuose).	nustatytas pažeidimas, nemokama.
2. Jei daugiametė ganykla arba pieva paverstas laukas bus naudojamas gyvulininkystės tikslams, vystyti tik ekstensyviąją gyvulininkystę (ne daugiau kaip 1 SG/1ha).	Ūkyje laikomų ūkinių gyvūnų kiekis neturi viršyti 1,7 SG vienam hektarui ŽŪN.	3 proc. pagal priemonę apskaičiuoto išmokų dydžio.
3. Įveistoje daugiametėje ganykloje (pievoje) nenaudoti pesticidų ir trąšų.	Per metus į dirvą patenkančio azoto (tręšiant mėšlu, srutomis ir ganant gyvulius) kiekis negali viršyti 170 kg/ha.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
	Augalų apsaugos produktų profesionalieji naudotojai žemės ūkio valdose turi naudoti tik registruotus augalų apsaugos produktus ir tvarkyti Augalų apsaugos produktų įvežimo, sandėliavimo, prekybos ir naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 (Žin., 2004, Nr. 15-481 ; 2010, Nr. 92-4868), nustatytos formos apskaitos žurnalą.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
4. Antraisiais ir paskesniais metais po įsėjimo pirmąją žolę nupjauti ir ją išvežti iki rugpjūčio 1 d. (pagal Žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų aprašą). Antrąją žolės pjovimą pradėti ne anksčiau kaip rugpjūčio 15 d., šienavimą baigti ne vėliau kaip rugsėjo 30 d.;	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.
5. Antrosios pjūties žolę išvežti iki rugsėjo 30 d. Visais atvejais nušienautą susmulkintą žolę paskleisti draudžiama.	Žolė ganyklose arba pievose, taip pat daugiametėse ganyklose arba pievose negali būti deginama, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. 269 (Žin., 1999, Nr. 75-2284) patvirtintuose Aplinkos apsaugos reikalavimuose deginant sausą žolę, nendres, šiaudus bei laukininkystės ir daržininkystės atliekas.	Parama už lauką, kuriame nustatytas pažeidimas, nemokama.

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos
priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programų
„Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ ir
„Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ įgyvendinimo
taisyklių
6 priedas
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2011 m. kovo 16 d. įsakymo Nr. 3D-201 redakcija)

(Naudotų žemės ūkio valdoje apsaugos produktų, skirtų neprofesionaliajam naudojimui apskaitos žurnalo forma)

(dokumento sudarytojo pavadinimas)

**NAUDOTŲ ŽEMĖS ŪKIO VALDOJE AUGALŲ APSAUGOS PRODUKTŲ, SKIRTŲ NEPROFESIONALIAJAM NAUDOJIMUI,
APSKAITOS ŽURNALAS**

Eil. Nr.	Data	Sėjomainos arba lauko Nr.*	Augalų apsaugos produktai, skirti neprofesionaliajam naudojimui			
			naudotų augalų apsaugos produktų, skirtų neprofesionaliajam naudojimui, pavadinimas	norma (kg/ha, kg/t, kg/m ²)	apdorojimo data	apdorota (ha, t, m ²)

(pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

* Pažymėti pareiškėjo žemėlapyje (iš nuosavybės ar kt. dokumentų).

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos
priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programų
„Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ ir
„Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ įgyvendinimo
taisyklių
7 priedas
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2011 m. kovo 16 d. įsakymo Nr. 3D-201 redakcija)

(Naudotų žemės ūkio valdoje organinių trąšų apskaitos žurnalo forma)

(dokumento sudarytojo pavadinimas)

NAUDOTŲ ŽEMĖS ŪKIO VALDOJE ORGANINIŲ TRĄŠŲ APSKAITOS ŽURNALAS

Eil. Nr.	Data	Sėjomainos arba lauko Nr.*	Organinės trąšos		Pastabos
			naudotų organinių trąšų pavadinimas (mėšlas/srutos)	naudotų organinių trąšų kiekis	

(pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

* Pažymėti pareiškėjo žemėlapyje (iš nuosavybės ar kt. dokumentų).

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos
priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programų
„Kraštovaizdžio tvarkymas“, „Ekologinis ūkininkavimas“ ir
„Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“ įgyvendinimo
taisyklių
8 priedas
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2011 m. kovo 16 d. įsakymo Nr. 3D-201 redakcija)

(Naudotų žemės ūkio valdoje mineralinių trąšų apskaitos žurnalo forma)

(dokumento sudarytojo pavadinimas)

NAUDOTŲ ŽEMĖS ŪKIO VALDOJE MINERALINIŲ TRĄŠŲ APSKAITOS ŽURNALAS

Eil. Nr.	Data	Sėjomainos arba lauko Nr.*	Mineralinės trąšos		Pastabos
			naudotų mineralinių trąšų pavadinimas	naudotų mineralinių trąšų kiekis	

(pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

* Pažymėti pareiškėjo žemėlapyje (iš nuosavybės ar kt. dokumentų).

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas
Nr. [3D-32](#), 2008-01-22, Žin., 2008, Nr. 12-411 (2008-01-29), i. k. 1082330ISAK0003D-32

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-202](#), 2008-04-11, Žin., 2008, Nr. 43-1613 (2008-04-15), i. k. 1082330ISAK003D-202

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-516](#), 2008-09-24, Žin., 2008, Nr. 111-4249 (2008-09-27), i. k. 1082330ISAK003D-516

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-230](#), 2009-04-07, Žin., 2009, Nr. 41-1581 (2009-04-11), i. k. 1092330ISAK003D-230

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo"

5.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-900](#), 2009-11-24, Žin., 2009, Nr. 141-6242 (2009-11-28), i. k. 1092330ISAK003D-900

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

6.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-328](#), 2010-04-08, Žin., 2010, Nr. 41-1995 (2010-04-10), i. k. 1102330ISAK003D-328

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

7.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-930](#), 2010-10-19, Žin., 2010, Nr. 127-6508 (2010-10-28), i. k. 1102330ISAK003D-930

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

8.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-1069](#), 2010-12-10, Žin., 2010, Nr. 146-7498 (2010-12-14), i. k. 1102330ISAK03D-1069

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

9.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-201](#), 2011-03-16, Žin., 2011, Nr. 34-1631 (2011-03-22), i. k. 1112330ISAK003D-201

Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymo Nr. 3D-152 "Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Agrarinės aplinkosaugos išmokos" programų "Kraštovaizdžio tvarkymas", "Ekologinis ūkininkavimas" ir "Rizikos" vandens telkinių būklės gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo